

ПУ-ТУ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

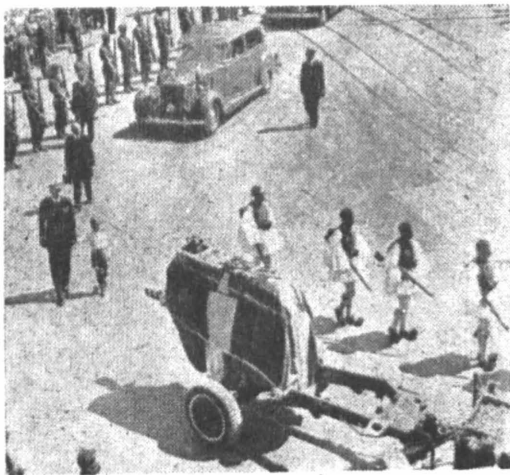

Ціна 3 н.м.

27 квітня 1947 р.

УКРАЇНСЬКА
Б. 1623
МУЗЕЙ-АРХІВ

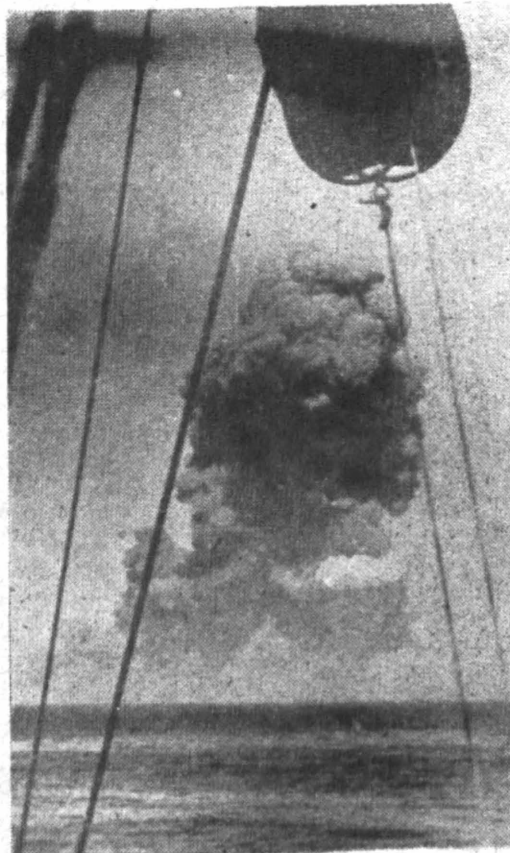
№ 8

ОСТАННЯ ПУТЬ ГРЕЦЬКОГО КОРОЛЯ ГЕОРГІА II. За труною йде новий король ПАВЛО I. з своїм сином — кронпринцом КОНСТАНТИНОМ. (Фото А. Р.)

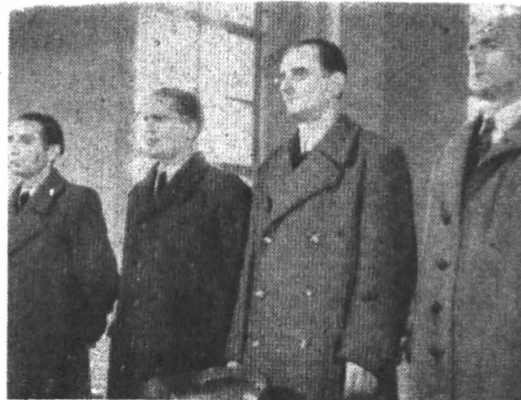
БАЙРОН ПРАЙС, колишній головний редактор АР, призначений на голову адміністративного й фінансового відділу ОН. На фото БАЙРОН ПРАЙС (праворуч) розмовляє з теральним секретарем ОН ТРІГВЕ ЛІ. (Фото А. Р.)

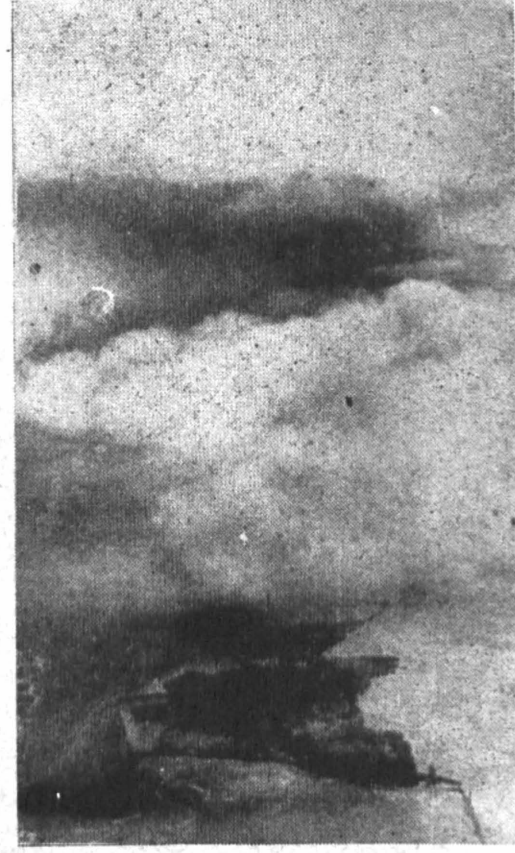
18. квітня 1947 р. о 13-й годині були висаджені фортеці Гельголанду. Кабельне судно «Ляссо» запалило вибухові засоби з допомогою електричного запальника. На фото ліворуч — момент вибуху, уже в першу секунду до неба піднімаються великі димові гриби. Праворуч — острів Гельголанд після вибуху. (Фото ДЕНА)

Міністр закордонних справ С. Ш. А. МАРШАЛЛ з дружиною. (Фото А. Р.)

Найвищий військовий суд у Мюнхені проголосив вирок у справі чотирьох обвинувачених колишніх проводирів С. А. На фото (з лівого боку): Евальд БАРТЕЛЬ (засуджений на 10 років), Альберт ВІНОЧОНКЕ (18 років), Арно ШЛІФНЕР (12 років) і Вільгельм ДІТЛЕР (12 років). (Фото ДЕНА)

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

ДУМКИ ПРО ЕМІГРАЦІЮ —	
О. Павленко	Стор. 3
СВІТ ЗА ТИЖДЕНЬ	4
38-ма ПАРАЛЕЛЬ	6
ПОВСТАННЯ В ПАРАГВАЙ — Н. Ф.	6
РІСТ ПОПУЛЯРНОСТІ ПРЕЗИДЕНТА С. Ш. А.	7
СТАН В ІТАЛІЇ	7
АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА ТУРЕЧЧИНІ	8
АВІСБУРЗЬКИЙ ЧАСОПИС ПРО «КИРИЛО-МЕТОДІВЦІВ» — Др. Я. Рудницький	8
КОЛИ ЗАКІНЧИТЬСЯ УНРРА	8
ПОЕЗІЇ — М. Каїр, М. Ситник.	9
ВСТАВАЙ, НАРОДЕ, З РУЙН! — В. Коваль	9
ІНЖЕНЕР МАРЧЕНКО — Фантастична повість (закінчення) — М. Бондаренко	10
ЧОВНОМ ЧЕРЕЗ ОКЕАН — Вольдемар Ведам	12
МІСТО «ЗАМОЖНІХ ВІДНЯКІВ»	13
РАДІОПРИЙМАЧ НА ВІЗИТИВЦІ — Гертлі Е. Гов	14
МАЙБУТНЄ АМЕРИКАНСЬКОЇ МУЗИКИ — А. Р.	14
ЧИ ПЕВНІ ВИ СВОГО КОХАННЯ? — С. Д.	15
МАМУТОВА ПЕЧЕРА В КЕНТУККАХ	15
УСМІШКИ	15

На обкладинці — «ВЕСНА В ГОРАХ» мал. В. ШАТАЛОВА.

*

«Пу-Гу» виходить щотижня.

Ціна окремого числа 3 н.м.

Індивідуальна передплата — 12 н.м. місячно.

Видавець і головний редактор —

ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

*

Адреса редакції та видавництва:

Augsburg, Bismarckstraße 13, II

Verlag «Pu-Hu».

*

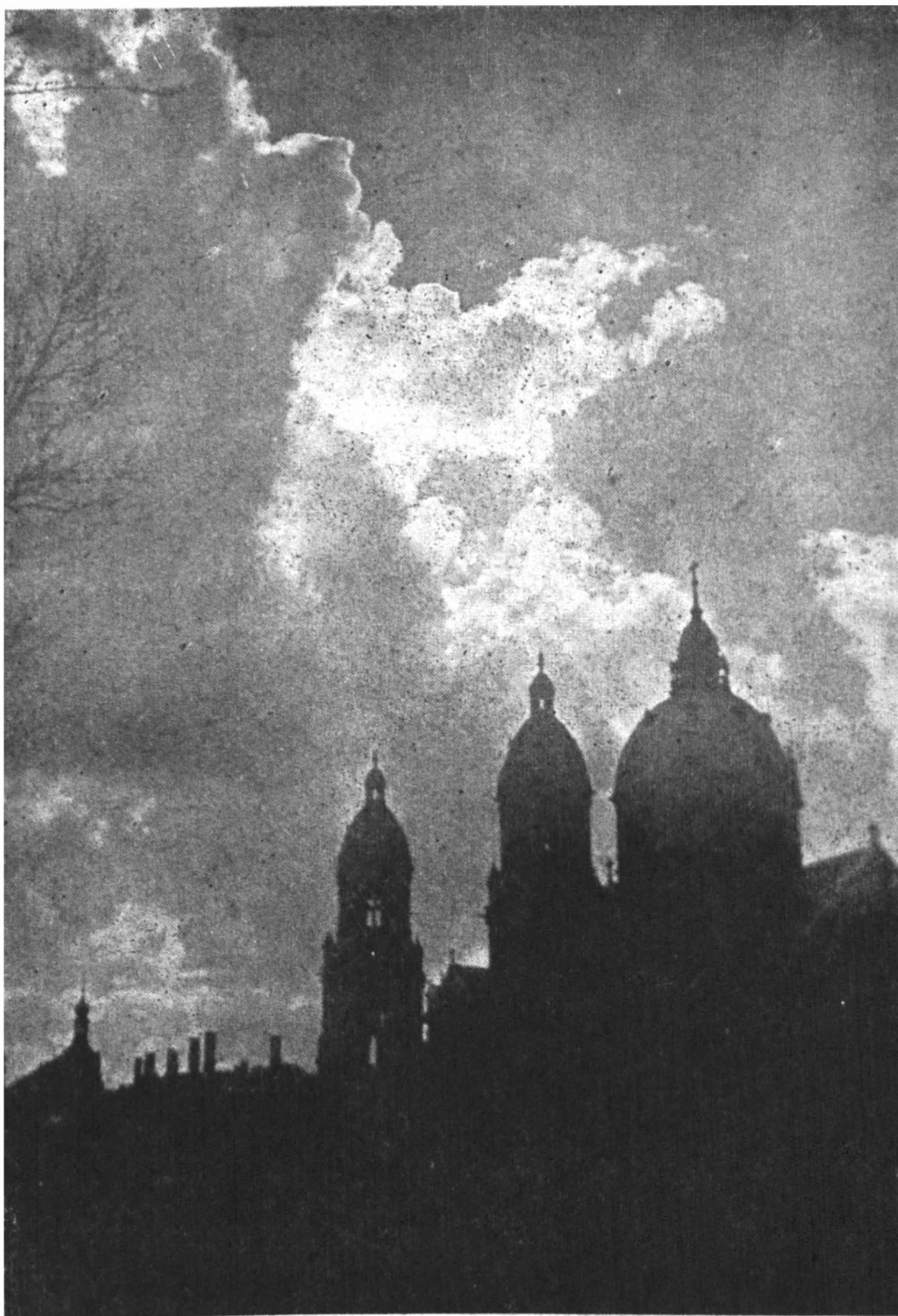
Published under D.P. Publications

License U.S.-4,

OMGB. Information Control Division.

*

Druck: H. Mühlberger, Augsburg. — 4. 47.

БАВАРСЬКІ ЕТЮДИ. НІЧ У МЮНХЕНІ

(Фото УАП)

Думки про еміграцію

З історії відомо, що багато народів перебували певний час у чужоземній залежності й наслідком певних заходів здобували собі волю. Головні заходи до цього були завжди такі: створення власної економічної бази, піднесення національної свідомості, боротьба з окупантами за свою самостійність.

Цей процес відбувається ще й тепер, і ми живі свідки того, як окремі народи в наслідок вищезгаданих передумов будують свої держави.

Коли підійти з цими проблемами до України, мусимо зазначити, що ми не є винятком з цього закону й підлягаємо йому не меншою мірою, аніж народи Маляйських островів чи Індо-Китаю, які сьогодні перебувають у стадії оформлення своєї незалежності.

Советська проса поширює інформації про те, що їх конституція нібито зробила ці віковічні стремління народів неактуальними, але це лише звичайні фрази. Насправді антагонізм поміж панівним російським народом і поневоленими щораз більше загострюється й викликає відповідну реакцію.

Спочатку доведеться звернутись до економіки. Для ілюстрації подаємо цифри з офіційної советської статистики, що були надруковані в журналі «Октябрь» ч. ч. 7, 8, 1946 року.

З цих досить загальних цифр видно, що Україна дає Советському Союзові коло 50% товарного хліба, 60% вугілля, 70% заліза, 90% цукру й інших с/г. промислових продуктів. Отже, коли взяти під увагу пояс-

нення держплану, що основними джерелами прибутків у Советському Союзі залишаються й далі хліб, цукор, залізо, вугілля, то можна цілком правдиво ствердити, що Україна дає значно більші кошти до бюджету, ніж одержує. Наступні цифри також це підтверджують: бюджет Советського Союзу на 1940 р. становив 120 мільярдів крб., з того Україна одержала лише 25%. Крім того нам відомо, що большевизм колосальні кошти вкладає в розвиток промисловості Росії. Ці витрати не входять до загального бюджету, їх розмір невідомий, але з окремих вісток можна думати, що вони становлять другий бюджет поруч з офіційним.

В 1929-30 рр. відомий професор економіст писав у журналі «Червоний Шлях», що Україна платила царському урядові за свою колоніальність коло 600 мільярдів крб., а це становило тоді 40% усього російського бюджету; цей професор там же доводив, що це найбільший ступінь експлуатації країни.

Під виглядом «соціалістичного будівництва» набагато збільшено норми експлуатації України й з цього погляду вони справді неперевершені в світі. До порівняння в цій справі можна ставити хіба тільки ту татарську данину XIII ст., що своїми спустошеннями на довгий час затримала культурно-політичний розвиток України.

Після цього стає зрозумілим, чому Ленін так настирливо воював за Україну. Він одверто писав, що без українського хліба й вугілля не можна побудувати соціалізм у Росії. Цим також треба пояснити й те, що в «найдемократичнішій країні» за самі словесні розмови про незалежність України людей знищують фізично і національні побажання розцінюються як найбільший державний злочин, нарівні з державною зрадою. І це в країні «неперевершеної свободи», в країні, де нараховується 170 різних національностей і народів, в країні, де найбільше претендують на право ставати в оборону різних «поневолених народів», які й без їх допомоги власними засобами здобувають собі волю.

Що означає Україна для Росії, знає кожний пересічний російський громадянин; тільки серед малосвідомої частини українців можна чути голоси про якесь «братерство».

На протязі всього часу поневолення Україна постійно переживала руйнацію свого господарства, і цим затримувалася її загальний розвиток.

Гірше те, що руйнація нашого господарства відбувається систематично і то в момент, коли наближається відповідна нагода до змагання за волю. В 1915 р. царський уряд перетворив у руїни Галичину, де найкраще з національного погляду були збережені українські самостійницькі ідеали; цим цей процес був затриманий на деякий час.

На початку другої світової війни Сталін видав наказ, щоб на Україні й землю підпалити і все знищити. Таку саме руйнацію провадив Гітлер та його сатрапи, тому сьогодні Україна після перемоги для большевизму війни занадто ослаблена й потребує багато років, щоб залікувати свої рани.

Та проте Україна змагає до своєї незалежної держави. Це сьогодні лише питання часу, і ніякі сили не зможуть збити її з цього шляху. Цей запал народу до своєї волі починає набувати напівсвідомого інстинкту, що керує діяльністю людини. Як доказ цього можна нагадати деякі минулі події.

Під час війни з німцями українці, не дивлячись на шалену агітацію большевиків, знали, що війна для нас некорисна, бо українці стояли між молотом і ковадлом. Це

викликало нехиті до війни й намагання стати проти обох ворогів.

З німецької окупації населення скоро зрозуміло політику німців на Україні й хутко зорганізувалося для боротьби з новим окупантом. Основні сили УПА числили в своїх лавах сотні тисяч бійців, і це було найбільшим порятунком для України. Завдяки діям УПА німці не виконували своїх планів щодо мобілізації примусовців, збору контингентів та постачання своєї армії.

Самостійницька акція на всіх теренах України й прилеглих їй областях була найбільш популярна. Ті, хто провадив цю акцію, розповідають про великі симпатії населення до наших визвольних змагань. І як би не було, ми мусимо бути горді за наш нарід, що не дивлячись на всі умови, не заломився національно і при першій нагоді виявив, хто він є.

Акція большевизму на цьому фронті бита. І коли сьогодні большевики згадують про українських націоналістів, які нібито в порозумінні з німцями провадили працю, — цим нікого не переконують. Увесь нарід був свідком, як тисячі людей гинули за національну ідею, не зраджуючи своїх братів; як нові тисячі ставали на місце загиблих, продовжувати їх працю.

Всі ці факти переконливо говорять про те, до чого ми йдемо, які наші завдання.

Зазначасмо, що наш рух до власної держави не хатня справа; він став світовою проблемою в системі організації людства. Тим то большевики так надіяються УССР зовнішніми атрибутами її незалежності, хоч на Україні за читання творів Грушевського людей висилають на Сибір. Вони намагаються повторити обман Леніна, що в тяжкі для большевизму часи дав обіцянку не порушувати незалежності України, а при нагоді це скасував.

В наслідок цієї війни Україна добила об'єднання всіх земель. Правда цим неволі не позбулась, але немає вже пошматовання її частин поміж декількома державами. Це означає, що ми маємо нарешті єдиний фронт. Треба пригадати, що головна причина невдачі попередніх визвольних змагань була та, що Україна мала декілька держав, зацікавлених у її поневоленні. Хмельницький мав ворогів: москалів, поляків, молдаван, турків, татар. Дорошенко — майже тих самих, Мазепа — москалів, поляків, татар; у 1917 р. наші землі були загарбані поляками, чехами, румунами, москалями.

З цього погляду ми через об'єднання наших земель наблизились до того, що у вирішальні часи наших визвольних змагань зовнішня ситуація буде сприяти здійсненню наших завдань.

В світлі цих перспектив наше майбутнє на еміграції має надто велике значення для нашої національної справи; не даром большевизм так настирливо бажає спеціально нас повернути на батьківщину. У зв'язку з цим треба якнайкраще усвідомити сенс нашого перебування тут, щоб не стати добрим для інших народів і не загинути фізично, як це було з попередньою еміграцією, починаючи з часів Мазепи.

Багато культурних європейців знають Україну як географічне поняття, але їм невідомі наші національні змагання, вони не обізнані з нами, як позитивними особами, що вміють боротись за своє існування. Ще й сьогодні нас або нехтують, або ототожнюють з росіянами чи поляками. Читаючи світових класиків, можна зустріти представників найменших народів світу, але не українців. Ми покищо для світу в ембріональній стадії, і це нам шкодить. Наше зав-

СВІТ за міждень

Московська конференція.

На закінчення московської конференції рада міністрів випустила короткий комунікат. Згоди у важливих питаннях не досягнуто.

«Якби ми могли досягти згоди в пунктах 4,5, і 35 австрійського договору, — сказав з посмішкою Ернест Бевін, — ми, можливо, мали б мирний договір.» Ці пункти формулюють юго-славські претенсії на Карінтію та справу німецького майна в Австрії. Згоди щодо них не досягнуто. Наступна нарада в німецькому питанні відбудеться, можливо, в жовтні в Нью-Йорку під час асамблеї ОН, як пропонує мін. Маршалл.

Конкретним наслідком московської зустрічі міністрів чужоземних справ, точніше

трьох із них, була угода між західними державами в справі розподілу експорту вугілля з окупованих зон Німеччини на шостимісячний період, що почнеться з 1-го липня. Ця угода враховує потребу звільнених країн Європи, що імпортують вугілля, як і потреби самої німецької економіки. Експорт буде становити 21% чистої товарової продукції, коли добування вугілля в західних зонах досягне 286 тисяч тонн на день. Коли продукція досягне 370 тисяч тонн на день, тоді й експорт буде підвищений до 25%.

Спостерігачі вважають, що найбільшу користь з угоди матиме Франція. У комуністичній пресі піднімаються голоси, що вугільна угода — це ціна, яку одержала Франція за приєднання до західного блоку.

Генерал-губернатор Канади АЛЕКСАНДЕР у «Білому Домі» у президента Трумена. На фото зліва направо: ГУН ВРОНГ — канадський посол в США; пані ТРУМЕН, дружина президента; генерал-губернатор АЛЕКСАНДЕР; президент ТРУМЕН; пані АЛЕКСАНДЕР дружина генерал-губернатора Канади; пані ВРОНГ — дружина канадського посла.
(Фото А. Р.)

дання показати, хто ми й чого домагаємось. Вважаємо, що при нашій кількості й якості ми в змозі це виконати.

Друге не менше важливе завдання — це об'єднання всіх українських сил у світі для наших національних цілей. Сьогодні українців на еміграції чимало; у всякім разі більш, ніж населення деяких республік, як Парагвай, але якість наша надто низька. Окремі родини вже в другому поколінні починають денаціоналізуватись і видавати себе за неукраїнців. Ті, що виїхали до 1917 року, не були свідками наших визвольних змагань, і для них сучасні наші національні завдання не досить зрозумілі. В цій справі треба багато працювати, щоб повернути втрачені душі й припинити наше національне вимирання. До цієї акції повинні стати всі наші свідомі емігранти й політичні партії. Останні тільки в цій праці мають

виправдання свого існування тут, бо різні соціальні й політичні комбінації сьогодні вже не актуальні, коли не будемо мати підтримки з боку громадянства. Треба пов'язати працю з нашим Революційним Визвольним Рухом, що дав багато прикладів героїчної постави нашого народу в боротьбі за власну державу. На цих прикладах і на досвіді історії повинні виховувати еміграцію й підготовляти до того моменту, коли вона буде покликана до боротьби за свою Батьківщину. Годі передбачати цей час, але треба констатувати, що в часи розвитку науки й техніки події змінюються швидко і час загального вирішення нашої долі може прийти незабаром. Тому, не марнуючи часу, треба використати нагоду й приділити найбільшу увагу нашій національній проблемі. В цьому сенс нашого перебування тут.

О. Павленко.

Європейська подорож Веллеса.

Подорож колишнього міністра торгівлі США Генрі Веллеса по Європі і його публічні виступи знайшли широкий відгук у коментарях світової преси й окремих політичних діячів. Мало кого з чужинців слухали в Лондоні з більшим зацікавленням, ніж Веллеса, що звертався до «прогресивних

Замість померлого перед своїм від'їздом до Лондону американського посла Макса О. призначено ЛЮІСА В. ДУГЛАСА, колишнього директора бюджету США. На фото — Люїс В. Дуглас. (Фото А. Р.)

людей». Але залишилось певне розчарування. Його критика політики Трумена здається тут перебільшеною, іноді навіть кумедною. Він не зміг дати конкретної відповіді, що, наприклад, робив би він сам на місці генерала Маршалла в Москві.

Видатні американські діячі відверто висловлюють своє здивування й обурення на адресу «американського громадянина, що виїхав закордон виступати проти власного уряду».

Сенатор Скотт Лукас, лідер сенатської меншості, заявив, що Веллес «оступився», а голова сенатської комісії чужоземних справ Артур Ванденберг, «дуже велика людина», за висловом самого Веллеса, назвав його «мандрівним саботажником».

Важко сказати, якої думки пересічний американський громадянин, але згідно з досить точними вислідами інститутів, що працюють над статистикою американської громадської думки, переважна більшість американців стоїть за труменівську політику, якщо не за труменівську доктрину.

«Нью-Йорк Таймс» сподівається, що чужоземна аудиторія зрозуміє, що пан Веллес висловлює думку лише малої фракції, малого руху.

«Об'єднання французького народу».

В той час, коли пан Веллес критикує «американський імперіалізм», другий сучасний видатний політичний діяч, колишній голова французької держави, генерал Шарль де Голль, за висловом комуністичного лідера пана Жака Дюкло, «почув і зрозумів заклик американського президента і збирається стати на чолі антикомуністичного руху у Франції». Генерал де Голль офіційно закликає французів до свого нового руху «об'єднання французького народу». Це не має

бути партією, бо де Голль висловив ворожість до існуючої негнучкої партійної системи, — але скоріш має бути організацією політичної пропаганди. Мета об'єднання — оновлення й реформація держави. Франції загрожує дві небезпеки: слабкість у наслідок воєнної руїни та втрата французького світового престижу, а також пробудження старого внутрішньополітичного поділу. Ці загрози треба перебороти.

Але з усього, що сказав генерал у своїх попередніх промовах, важко уявити цей рух чимсь іншим, ніж новою партією на чолі з де Голлем.

Ця неясність викликає, як і в справі Веллеса, якого Черчілл назвав «замаскованим комуністом», у політичних противників де Голля обвинувачення, що генерал має іншу мету, ніж ту, про яку він відверто каже. Не зважаючи на підкреслену генералом прихильність до республіки й легальності, комуністична партія, стурбована його успіхом у паризькому районі, як і в усій країні, обвинувачує де Голля в бажанні установити власну диктатуру.

Але характернішим для оцінки виступу де Голля французькою громадською думкою здається нам вислів Франсуа Моріяка в «Фігаро»: «Якщо навіть ініціатива генерала де Голля нас до певної міри непокоїть, ми не сміємо вірити, що він припинив служити Франції. Цими днями я перерахував Плутарха. Це Голль належить до раси героїв, і кожний може уявити собі завершення цього життя, якщо між англо-саксонськими й советськими супротивниками дійшло б до боротьби і Франція знов мусила б бути втіленою в одній особі».

Промова през. Трумена.

Минулого тижня презид. США Трумен виступив з промовою перед двохтисячною аудиторією американських видавців і редакторів та представників агентства «Асошіейтед Прес». Його промова була присвячена питанням внутрішньої американської політики й міжнародним справам, що тісно пов'язані одне з одним.

Спинившись на економічних питаннях США, Трумен говорив: «Я мушу з усією прямою заявити, що економічне небо не цілком чисте. Одна хмара затемнює наше

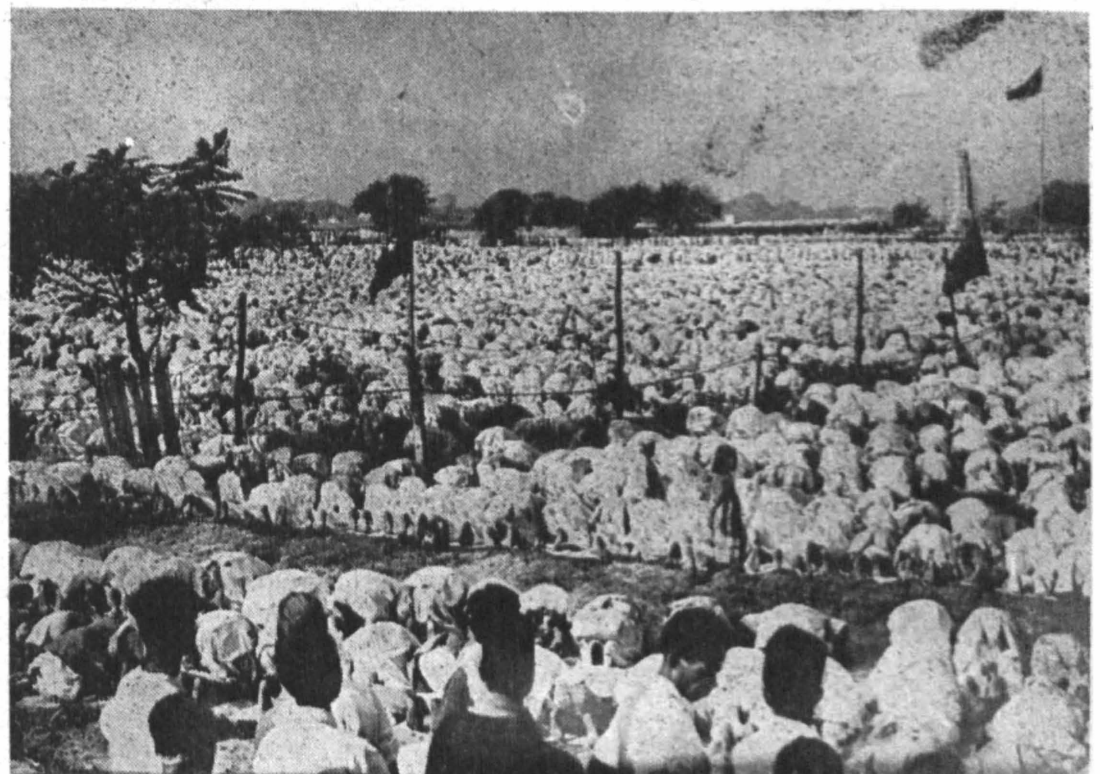
економічне майбутнє. Ця хмара — різкий і швидкий зріст цін. Якщо ми хочемо запобігти економічному занепадові, ми мусимо діяти раніше, ніж він почнеться».

Пропозиції щодо покращання внутрішнього стану США президент щільно пов'язав з програмою допомоги вільним народам зберегти їхню волю. Не назвавши імені Росії або свого плану допомоги Туреччині та Греції, Трумен сказав: «Багато з цих

ЖОРЖ БІДО (ліворуч) і ДЖОН ФОСТЕР ДУЛЬЗ на прийнятті в советському уряді в Москві. (Фото А. Р.)

вільних народів зустрілося з вибором між тоталітаризмом і демократією. Цей стан викликаний спустошеннями війни, які так зубожили народи, що зробили їх легкою мішенню зовнішнього тиску й ворожої ідеології». Згадавши ті сили, що так безпосередньо загрожують життю цих народів, Трумен заявив: «Ми можемо подати конкретну допомогу лише тоді, коли самі залишимося квітучими».

КАЛЬКУТТА. МУСУЛЬМАНИ НА МОЛИТВІ.

(Фото А. Р.)

38-ма паралель

Московська угода й дійсність.

Сьогодні в Москві міністри закордонних справ намагаються розв'язати вузли, що ними Німеччина була пов'язана в Ялті й Потсдамі. Раніш чи пізніш їм доведеться робити те ж саме для Кореї. Сучасний стан Кореї — це наслідок другої московської конференції 1945 року. Ще два роки раніш Британія, Китай і Сполучені Штати домовились про те, що після японської поразки «Корея стане вільною й незалежною». Але в Москві вирішено, що спочатку Корея мусить бути поставлена на п'ять років під опіку Сполучених Штатів, Советського Союзу, Британії й Китаю. Це рішення було викликане тим, що в наслідок сороквічної японської окупації корейський нарід лишився недосвідчений і незрілий. Але метод, обраний для здійснення цієї політики, був катастрофічним. Все було передане командувачам советської й американської окупаційних армій, що мали зорганізувати спільну комісію для утворення корейського тимчасового уряду. У співпраці з цим урядом мусили бути опрацьовані умови опіки. Важко вірити, щоб навіть у час сп'яніння з перемоги це рішення могло здаватися практичним. Нічого з цього не вийшло. Російська армія, що прийшла до Кореї з півночі, зустрілася в центрі країни з американською, що наступала з півдня.

Щоб запобігти конфліктам, командувачі домовились, що советські війська мають прийняти японську капітуляцію на північ, а американські на південь від 38 паралелі.

Ця військова угода, розрахована як суто тимчасовий захід, залишилась постійною. Сьогодні 38-ма паралель — умовна лінія, що поділяє країну навпіл і відокремлює індустріальну північ від аграрного півдня, — стала ще більшою залізною завісою, ніж в Європі. Коли командувачі зустрілися, щоб організувати комісію погодження, вона не змогла порозумітись ні в чому. Вони не були спроможні створити тимчасовий корейський демократичний уряд, бо не змогли домовитись, які партії слід вважати за демократичні. Російський командувач наполягав на тому, що консультуватись треба лише з тими партіями, які погодилися з московськими ухвалами. Американський командувач відкинув цю пропозицію, бо, за винятком комуністів, усі корейські партії називали московські ухвали зрадою корейської незалежності. Росіяни розглядали кожного заможного корейця як прояпонського реакціонера (що також трапляється). В наслідок цього спільна комісія була розв'язана, не утворено ніякого уряду і за добре відомим європейським зразком росіяни почали організацію комуністичної держави в північній Кореї з однопартійною системою, що провела аграрну реформу. Американці спробували утворити в південній Кореї республіканську демократію.

Навіть коли б американці не робили помилок, їхня справа була досить важкою. Корейці — гордий народ, свідомий своєї високої стародавньої культури, але під японською владою вони не могли набрати досвіду самоврядування; їх часто характеризують як лінивих, пасивних і нездатних. З п'ятьох корейців чотири неписьменні. Корейці, що сподівались негайної волі й незалежності, були незадоволені американською окупацією, і це незадоволення ще збільшилось через використання американцями тих самих урядовців, що вірно служили

японцям. Щоб ще погіршити справу, комуністична партія в південній Кореї, виконуючи, без сумніву, накази з півночі, почала творити непорядки, провокувати страйки й знецінювати валюту друкуванням фальшивих грошей. Минулого жовтня по країні прокотились страйки, що привели до непорядків і навіть до своєрідної громадянської війни проти поліції (корейці назвали це «революцією»).

З свого боку американці утворили законодавчу асамблею і багато зробили для відбудови корейської економіки в своїй зоні. Нещодавно американський і російський командувачі поновили переговори, і в деяких питаннях наблизились до угоди, але шансів для утворення об'єднаної Кореї бракує й нині.

Стратегічний обшар.

Обидві сторони явно «окопуються». На своє нещастя ця країна з тридцятьма мільйонами населення завжди була «стратегічним обширом». Подібно до Польщі вона

ПОВСТАННЯ В ПАРАГВАЇ

Уже кілька тижнів у колишній єзуїтській державі в серці південної Америки, Парагваї бушують важкі бої, що їх зміст і мету з тих звітів, що до нас доходять, важко зрозуміти. Після другої світової війни звикли розглядати нові події з погляду міжнародних відносин. Але тут, у Парагваї не можна довести цю міжнародню залежність. Насправді справа тут в ізольованих внутрішніх політичних подіях, що їх ідеологічний зв'язок з загальною світовою політикою важко з певністю визначити. Повстала залога міста Концепсьон, розташованого на віддалі 300 км. від столиці країни Асінсьону, запевняючи, що вона хоче створити «справжній демократичний» уряд.

Як і слід було сподіватись, у субтропічному кліматі боротьба ведеться з великою пристрасстю. Такою ж пристрасстю забарвлені й повідомлення про цю боротьбу, що їх обидві партії подають світові. Для правильної оцінки подій треба знати, що Парагвай — країна трохи менша від Швеції з населенням до одного мільйона; на кв. кілометр площі припадає, таким чином, лише 2,2 мешканця. Як мусять визнати обидві партії, боротьбу ведуть майже виключно військові проти військових. Сила парагвайського війська мирного часу складається лише з 500 чоловіка. Тому можна було б казати про «бурю в склянці води», якби тривалість боротьби не викликала побоювань щодо певних зовнішньополітичних ускладнень.

При цьому згадують Болівію, що в війні за нафтову область Чако з 1932 по 1935 рік зазнала поразки від Парагваю.

Після відокремлення в 1811 році від Іспанії Парагвай пережив деякі внутрішньополітичні зворушення і насильницькі диктатури. З 1936 року він належить до групи «тоталітарних» держав з авторитарним урядом. Коли 1940 року помер голова держави Естігарелья, генерал Морінільо захопив з допомогою офіцерської групи владу і заснував військову диктатуру. Року 1943 його обрали на президента держави на п'ять років, але його режим залишився без зміни. Завдяки цьому виникли протисили не лише серед цивільного населення, але

лежить між двома великими імперіями — китайською й російською, і це завжди загрозувало її незалежності. Завдяки географічному положенню Корея висувається в Японське море, в ній зацікавлена кожна потуга, що базується на японських островах. Тепер, коли Сполучені Штати тимчасово керують японською імперією, вони відчують себе змушеними стояти однією ногою в Кореї. Тим часом Росія вирішила не прогавити можливості використання півострова як бази своїх далекосхідних володінь. Сьогодні Корея — одна з двох країн світу (друга — Німеччина), де Сполучені Штати зустрічаються з Советським Союзом у фізичному контакті. Шанси безпосередньої угоди такі далекі, а небезпека сутички така серйозна, що слід поставити дискусію на ширшу базу. Британія й Китай мають також право голосу в корейському питанні як держави-опікуни, але можливо найкращим рішенням було б передати всю справу Об'єднаним Націям, що мають здійснити поступову евакуацію Кореї та утворити об'єднаний корейський уряд. Цей уряд може буде не зовсім демократичним і ефективним, але становище було б краще, ніж теперішній небезпечний поділ країни.

незалежно від них і в війську. Під тиском ворожих до його режиму військовиків Морінільо був змушений у червні минулого року вжити заходів до поновлення легальності й прийняти до свого уряду деяких представників консервативної партії «кольорадос» та авторитарної групи «фебристів», що привели в 1936 році Естігарелья до влади. У цей час зміг повернутись до Парагваю провідник фебристів полковник Франко, що з 1940 року жив на вигнанні в Монтевідео (Уругвай).

Співпраця представників авторитарної державної форми різних таборів не могла, звичайно, довго тривати. В наслідок цього на початку цього року була викрита удавана «змова» проти генерала Морінільо і проголошено стан облоги, що дало диктаторові можливість позбавитись «фебристів» і призначити новий уряд. Вія складається з його найближчих родичів та кількох дружніх військовиків.

На міністра внутрішніх справ був призначений племінник диктатора, Віктор Морінільо.

Проти цього нового диктаторського уряду скероване повстання офіцерів і фебристів Концепсьону, але це не свідчить ще про те, що на випадок їх перемоги буде заснована демократія. Навпаки, представники сьогоднішніх повстанців ще до Морінільо дали досить доказів того, що вони — прихильники диктатури. Різниця лише в імені проводиря. Демократичні сили цивільного населення не беруть участі в цій боротьбі кланів. Тому партіям, що борються, бракує активних допоміжних військ, крім солдатів, що є під їх командою і зобов'язані виконувати їх накази. Їм бракує також грошей на оплату своїх військ, і вони настійливо, але даремно звертаються до закордону, щоб отримати позику. Щоб зробити трагікомедію повною, було навіть повідомлено, що уряд несподівано скасував стан облоги в столиці лише тому, щоб не виплачувати військам платню військового часу. Це викликало серед урядових солдатів незадоволення і спричинилось до військової переваги повстанців.

Н. Ф.

Ріст популярності президента США

Найцікавішим феноменом сьогоднішньої американської політики став недавній надзвичайний ріст особистої популярності президента Трумена. Кілька місяців тому всі казали, що республіканці напевно виграють президентські вибори 1948 року. Сьогодні навіть самі республіканці визнають (у приватних розмовах), що м-ра Трумена буде важко перемогти.

Демократичні політики заявляють, що вони не тільки виграють президентство, яке здобуде для них Трумен, але й одержать контроль над обома палатами конгресу, що його здійснюють тепер республіканці.

Одною з важливих причин популярності Трумена тепер, коли він починає свій третій рік урядування, стала нездібність і розкол серед республіканців.

Уже більш дванадцяти років, відколи ця партія відійшла від влади, її політики витрачали свій час на промови про те, як погано виконують свої справи демократи. Вони обіцяли, що коли країна знов голосуватиме за республіканців, тоді буде покінчено з екстравагантністю федерального уряду, буде відновлене здорове процвітання при приватній ініціативі, професійні спілки будуть поставлені на своє місце і закордонні стосунки будуть поліпшені.

По трьох місяцях республіканського контролю над конгресом жодна з цих обіцянок не виконана. Усі зусилля зменшити федеральний бюджет зустрічають жорстокий опір значною мірою з боку самої республіканської партії. Якщо раніше партія вимагала зменшення видатків на 25 чи більше відсотків, то тепер згадують лише не більше 10%. Сільсько-господарські продукти подорожчали за останні кілька тижнів на 11%, а загальний рівень цін тепер на 53% вищий від довоєнного. Ставши до влади, республіканці раптом утратили свій ентузіазм до рішучих заходів у справі праці. Закон, що його вони повільно й важко підготовляють, буде значно м'якшим, ніж можна було б сподіватися з їх попередніх промов.

През. Трумен спритно влібав у республіканців два з їх найулюбленіших аргументів — обвинувачення демократів у занадто м'якому ставленні до комуністів дома та занадто примиренському ставленні до Росії.

Плян през. Трумена очистити федеральні урядові установи від усіх радикалів сягас так далеко, як тільки могли б бажати найреакційніші з республіканців, а нова доктрина комунізму у всьому світі така смілива, що лякає навіть багатьох республіканців. Тепер республіканське керівництво глибоко поділене і в цьому, і в інших головних питаннях.

Щодо Трумена слід згадати два важливі моменти. Поперше, він тепер навчився президентства. Подруге, він ніколи не був у серці «ню-ділером».

Ставши до влади, він відчув, що мусив спочатку продовжувати Рузвельтівську політику. Він завважив, що вибори минулої осені були його власною перемогою такою мірою, як і перемогою республіканців, бо «Нью-Діл» (економічна політика Рузвельта) був відкинтий. З цього часу він став сам собі господарем. Він усвідомив, що не мусить

наповнювати Білий Дім старими людьми з Міссурі, хоч би як присмно вони розповідали історії й грали в покер.

Він зрозумів також, що він не мусить діяти згідно з імпульсами або робити сміливі твердження на пресових конференціях, що прокотяться по всьому світі. Його трактування вугільного страйку експерти вважають за майстерний зразок приручення й стратегії. Навіть журналісти захоплювались його тактом під час недавніх відвідин Мехіко.

Але він ще може зробити й великі огріхи, коли, наприклад, забуває про ОН у своєму ентузіазмі нової політики в Греції й Туреччині. Йому ще важко негайно схопити значення таких важливих висловлювань, як промова м. Генрі Веллеса про Росію восени чи промова М. Черчилля в Фултоні, Міссурі, рік тому. Але він навчився покладатись на інших в оцінці таких промов.

Це правда, що нова політика Трумена майже не відрізняється від політики республіканців, але радники президента кажуть йому, що це те, чого хоче тепер країна.

(«Манчестер Гардіан Віклі».)

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМЕН І КАБІНЕТ США на засіданні в Білому Домі. Зліва направо: **КЛІНТОН АНДЕРСОН** (сільське господарство); **ЛЮІС ШЕЛЕНБАХ** (праця); **В. АВЕРЕЛЛ ГАРРІМАН** (торгівля); **ДЖУЛІУС А. КРУЧ** (внутрішні справи); **РОБЕРТ Е. ГАННЕГАН** (пошта); **РОБЕРТ ПАТЕРСОН** (війна); **ДЖОРДЖ К. МАРШАЛЛ** (чужоземні справи); президент **ТРУМЕН**; **ДЖОН СНАЙДЕР** (фінанси); **ТОМ К. КЛЯРК** — генеральний прокурор; **ДЖЕЙМС ФОРРЕСТАЛ** (морський міністр).
(Фото А. Р.)

СТАН В ІТАЛІЇ

З радіовисильні Соттену П'єр Корде присвячує свій огляд чужоземної політики станів в Італії.

Італійський посол у Вашингтоні Тарк'яні прибув літаком до Риму і був негайно прийнятий у міністра чужоземних справ графа Сфорци. Як відомо, до свого від'їзду Тарк'яні мав розмову з президентом Труменом. При надзвичайно скрутному стані, в якому перебуває тепер Італія, великі надії доводиться покладати на Сполучені Штати.

Криза, що загрожувала спалахнути під час вакацій, ясно показала, який напружений політичний стан в Італії. Президент республіки де Ніколя вирішив був димісувати й погодився лишитись на своїм посту лише після настирливих прохань де Гаспері.

Кажуть, де Ніколя привели до такого рішення злидні, що заскочили його земляків. Відвідуючи зруйновані райони, він скрізь вислухував прохання потерпілих про допо-

могу, працю й хліб, а в окремих місцевостях став навіть мішенню ворожих демонстрацій.

Минулого тижня пощастило запобігти кризі, але це не дає ще ніяких підстав для ілюзій. Італія стоїть перед банкрутством, і легко передбачити політичні наслідки фінансової катастрофи.

Не зважаючи на все це, не можна твердити, що уряд безсило дивиться на ситуацію. Він уживає часом дуже суворих заходів щодо відновлення фінансової рівноваги. На жаль для здійснення цих заходів потрібний урядовий апарат, а він і без того вже занадто численний.

З погляду міжнародної торгівлі, як і з погляду економіки, Італія нагадує повністю виснажений організм, що потребує для перемоги над хворобою впорскування здорової крові.

Але де знайти цей допоміжний засіб? «Економіст» рекомендує загальну пожертву маєтків, але це дуже сумнівне. Цей метод був би несправедливий, бо зачепив би чесно набуті маєтки, тоді як прибутки спекулянтів залишилися б недоторкнутими. Це сприяло

б вирівнюванню володінь, себто пролетаризації країни, що природно подобалося б крайнім лівим, але тяжко відбилося б на національному інтересі.

Як відомо, де Гаспері має на меті іншу зараду: американську допомогу. Він хотів би отримати в позику пів мільярда доларів. Прийняття, яким зустріли де Гаспері під час його американської подорожі, дозволяє припускати, що це прохання знайде сприятливу відповідь. На жаль, на перешкоді стоять політичні умови, від яких залежить надання позики.

Майбутнє покаже, чи можна все ж її дістати. У всякому разі ще виникнуть нові події, що відіб'ються на міжнародному стані, бо Советський Союз навряд чи залишиться бездіяльним. Можна не додавати, що ці умови не мають нічого спільного з нормальним демократичним розвитком.

Як повідомляли, американський підсекретар чужоземних справ Клейтон збирається відвідати Італію, щоб одержати там інформації про загальне становище.

»Нувель де Франс.»

АВГСБУРЗЬКИЙ ЧАСОПИС ПРО «КИРИЛО-МЕТОДІВЦІВ»

Викриття «Кирило-Методіївського Братства» в Києві весною 1847 року й арешти серед його членів викликали відгомін закордоном.

Звістка про арешти між «російськими панславистами» була уміщена в авгсбурзькій газеті «Альгемайне Цайтунг», що в числі 185. за 4. червня 1847. писала таке (стор. 1479):

«Західно-пруська границя, кінець травня. Російські вчені й літератори дозволили собі останнім часом поширювати в австрійських провінціях із слов'янським населенням, а саме в Богемії, слов'янські тенденції для здійснення яких вони, як здається, вже довго пильно працювали, тоді як його величність цар Росії, що його державна політика здавна базувалася на основах гострої правности, цілком протиставився таким принципам; про них не хочуть нічого знати також інші слов'янські народи. Австрійське правління також натрапило на слід цих тасмних заходів і заявило протест перед російським урядом, вказуючи навіть місця, де це діялося. Там зловлено відомого Кулеша, давніш приват-доцента російсько-слов'янських мов у Петербурзькому університеті, що прибув у краї, заселені слов'янами, для вдосконалення своїх слов'янських студій. Інші підозрілі, між ними й викладавці Київського університету, були схоплені там у малоросійських провінціях; їх відправлено як арештантів до Петербургу й ув'язнено в Петро-Павлівській в'язниці. Там вони підлягають гострому слідству, як бунтарі проти наявного режиму. Ця наука відбере, певне, на довгі роки російським панславистам охоту продовжувати їхні мрії. Тим часом справу оповито в таку глибоку темряву, що про неї не можна нічого більше довідатися, крім неозначених поголосок».

На тій самій сторінці в кореспонденції з Петербургу подає цитована авгсбурзька газета ще таку вістку:

«Як відомо, Міністерство освіти наказало на підставі найвищого наказу (царського) всім професорам петербурзького університету й інших учених держатися здалека від усіх панславистичних тенденцій. Всі вони мають зобов'язатися підписом, що не будуть ані промовами, ані публікаціями служити відповідним цілям».

Як бачимо, в авгсбурзькій газеті сто років тому сплутано й у фалшивому світлі подано не тільки Кирило-Методіївське Братство, не тільки час, а й тло подій.

Передусім не названо речі своєю назвою — змагань перших українських панславистів з тодішнім московським режимом. Вони виступають як «російські панслависти», що розгортають свою діяльність передусім на терені Чехії. З історії Кирило-Методіївського Братства відомо, що його відкрито завдяки доносові студента Петрова, що жив через стіну з одним із братчиків, в якого відбувалися наради.

Дописувач авгсбурзької газети виразно натякає на те, що проти «панславистичних затій» перший виступив австрійський уряд і вніс скаргу на «російських панславистів» до царя.

В цьому звідомленні, безперечно, треба добачати тенденційність; в її основі лежала насава тодішніх офіційних кіл до пан-

славистичних ідей, що почали здобувати дедалі ширший вплив, зокрема в Чехії, Польщі.

Замітка, можливо, була інспірована від офіційно-дипломатичних кіл. Про це свідчить те, що в слідчій справі про кирило-методіївців є російські переклади обох цитованих кореспонденцій.

Ну, і нарешті відомо, що братчиків «накрито» 5. квітня 1947 р. і після слідства проголошено присуд наприкінці травня цього ж року. В кореспонденції авгсбурзької газети нічого не сказано про присуд, а тільки про арешти й відправу згаданих «російських панславистів» до Петро-Павлівської в'язниці. Дата — 4. червня 1847 р.

Треба сказати, що якби не деякі конкретні вказівки, як, наприклад, прізвище Кулеша, Петро-Павлівська в'язниця, згадка про київських учених і літераторів, ми ніяк не мали б змоги говорити, що в згаданій статті мовиться про кирило-методіївців.

АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА ТУРЕЧЧИНІ

Туреччина шукає допомоги в США. Цього вимагають передумови майбутнього розвитку її сільського господарства й промисловості. Господарська структура Туреччини обтяжена потребою мати велику армію.

На початку 1947 р. Туреччина мала в своєму розпорядженні 245 мільйонів доларів золотом і в девізах. Її закордонні борги становили 300—330 мільйонів доларів. Великі труднощі для Туреччини спричиняються витратами засобів на армію. Ці витрати забирають половину щорічних податкових прибутків.

Хоча цьогорічний бюджет Туреччини порівняно до бюджету минулого року зріс на 31,7%, все ж 44% усіх видатків підуть на завдання оборони. Минулого року витрати для військових потреб становили 31,7% всіх витрат.

За війни Туреччина одержала від США порядком позик і оренд військових матеріалів на 90 мільйонів доларів та різних товарів на п'ять мільйонів доларів.

У травні 1946 р. Туреччина й США склали угоду в справі вирівнювання боргів. Згідно з цим Туреччині передано для цивільних потреб у формі позик і оренд різних засобів на 4,5 мільйонів доларів.

У лютому 1946 р. США приділили Туреччині на десять років кредит 10 мільйонів доларів на купівлю зайвини американських військових матеріалів, а комісія пароплавання США схвалила в жовтні минулого року продати Туреччині в рахунок кредиту шість пароплавів, що коштують 3 893 000 доларів.

Експортно-імпортовий банк приділив Туреччині п'ятирічний кредит на суму 3 060 000 доларів на купівлю американського спорядження для летищ і радіо та ще шестирічний кредит на суму 25 мільйонів доларів на купівлю локомотивів та інших засобів. Крім того цей банк має ще дві кредитові вимоги від Туреччини на придбання силовень у США.

А. Р.

Проф. Д. Дорошенко висловлює гадку, що ця кореспонденція оперта на статті Дубровського в варшавській «Ютрженці». Не маємо змоги запізнатися з цією статтею, хоч дуже цікаво було б порівняти дані Дубровського з матеріалами авгсбурзької газети. На цьому місці хочемо відзначити тільки, що прізвище Кулеша передано в німецькому тексті «Кулеша», з чого виходило б, що, він так і називався б по-німецькому в першому відмінку. Коли розглянути ближче текст, то це без сумніву, слов'янський четвертий відмінок, отже польське «Кулеша» (зловлено), з чого німецький дописувач зробив «Кулешу»! Отже, безсумнівно, в основі наведеного повідомлення лежать дані слов'янських джерел польської «Ютрженки».

Дуже цікаве й прикметне те, що автор звідомлення звертає увагу на «глибоку темряву», якою оповита справа. Нічого не можна довідатися, крім глухих неперевіраних поголосок, — нарікає він.

Проте стаття в 185. числі авгсбурзької «Альгемайне Цайтунг» за 1847 р. — це перша звістка в Німеччині про кирило-методіївців, про арешт Кулеша, Шевченка, Костомарова й ін., і тому варта згадки.

Др. Ярослав Рудницький.

Деталь пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Харкові

КОЛИ ЗАКІНЧИТЬСЯ УНРРА...

Тиждень тому в Лондоні, серед людей що зацікавлені майбутнім утікачів і переміщених осіб, деякий сполох викликало повідомлення з Риму про те, що коли УНРРА закінчить свою діяльність 30 червня, всі переміщені особи будуть відіслані до своїх країн, не зважаючи на уряд, що там панує. Насправді, головний директор УНРРА генерал-майор Рукс заявив, що після 30 червня УНРРА нічого не зможе зробити для цих бідолашних людей і залишить їх в руках урядів тих країн, де вони перебувають, незалежно від того, чи уряди ці цивільні чи військові. Сьогодні здається мало ймовірним, що ІРО буде утворене своєчасно, щоб перейняти теперішню відповідальність УНРРА. Цілком можливо, що ІРО не організується в тій формі, як передбачали генеральні збори ОН. У такому випадку можна припустити, що тринадцять націй, які вже підписали конституцію ІРО, утворять агенство поза межами структури ОН і продовжать працю опіки над утікачами, а також — репатріації й переселення, сподіваючись, що ОН потім визнає це агенство.

Рясні на світанку серпневій зорі,
Неначе у гронах дозрів виноград.
І світом їх снім, ясним і прозорим
Залитий безмежного космосу сад.

В зеніті, мов лебідь, пливе одиноко
Дворогого місяця срібляний диск.
І з розуму зводять ці клени високі
І шлях у степу мене вабить кудись.

Я викую з місяця срібні підкови
І ними коня підкую, щоб у путь
Поїхати степом, де трави шовкові
На рідній землі споконвіку ростуть.

Я зорями вишию килим, укрити
Коня під новеньким ремінним сідлом,
І верхи, мов лицар той бронзовий литий,
За долею мчати я буду слідом.

Неси мене, коню, туди, де дороги
Зійшлися у бігу своїм до мети,

Де хмари роздер місяць срібляним рогом, —
Мерщій туди, друже, як вихор, лети!

Не їду — лечу я в безмежнім просторі,
Лиш кінь піді мною та вітру виття.
Вже місяць зайшов, та серпневій зорі
В ранковому небі ще більш мерехтять.

«ЧОРНИЙ ВІТЕР»

(Уривок з поеми)

Чорний вітер — подих смерті.
В хмарах злами вогневі.
Дим пожежі. Крики жертви.
У сльозах страждання вії.

На хресті похилім — ворон.
Чорний ворон — череп білий.
І сичів зловіщх хори
І в гаях, і на могили.

Віє вітер по Україні
Сумної заводить,
Б'є у скелі наддніпрянські —
Крилом чорним водить.

Над Дніпром, на самій кручі
Хрест здійнявся поза хмари.
В піні білій хвиль блискучих
Відбиваються пожеари.

М. СИТНИК

Цвітуть сади співучої Баварії,
І табунами ходять дикі кози,
І озеро у горах, мов акваріум,
Вихлюпує поезію із прози.

Туман лягає килимом між скелями,
І на шпиль настромлюються хмари..
На світ очима дивиться веселими,
Як завжди, заклопотаний баварець.

А ти сумна, нахмурена. Між віями
Тремтить сльоза, немов роса на квітах,
І за твоїми голубими мріями
Десь тужить над Дніпром порожнє літо.

ВСТАВАЙ, НАРОДЕ, З РУІН!

У Мюнхені в залі театру «Дойчес музеум» (німецького музею) з нагоди великодніх свят відбувся концерт капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка під мистецьким керівництвом Г. Китастого і В. Божики.

Величезна зала театру, що вміщує більше 2000 слухачів, переповнена. Багато чужинців. Серед присутніх впадає в око велика кількість української молоді — хлопців, дівчат.

— Чи в Мюнхені я?

Мимоволі на думці рідний край...

Гасне світло, підноситься завіса. Грім оплесків вітає славних бандуристів. Темно-червоний колір жупанів, сині шаравари та жовті чоботи приємно вражають око.

Більше 200 концертів дала капеля бандуристів за два роки свого існування на еміграції. Українська пісня лунає по цей бік «залізної завіси». Вона пропагує, запалює, піднімає дух, закликає...

Не дарма співаки капелі не раз відчули «батьківську турботу». Кілька років їх

підступно намагалися відправити на «родину».

Українська пісня — це життя нашого народу. Вона не старіє в віках. Вона, як грізне обвинування, падає на голови наших окупантів і загарбників.

«Виростають нехрещені козацькі діти...»

Боляче стискається серце при цих словах. Кожним нервом відчуваєш болючу правду. У залі тихо, похилились голови слухачів...

«Віра твоя проклята!!!» могутнім зривом злітають слова Байди у відповідь Султанові. І підносиш голову, підносять голови слухачі. Так треба відповідати ворогам. Україна горда за таких синів.

«Вставай, вставай, народе, з руїн!»

Слухачі підводяться з місць і ввижається мені, як нестримні людські лави встають з руїн...

Пісня — це наша зброя проти загарбників!

Загальне відпруження слухачам приносять жартівливі пісні. У залі чути тупотіння ніг у такт темпераментній жартівливій пісні.

З почуттям повного задоволення й сердечного признання залишають театр слухачі.

І все ж це не все.

Я спускаюсь по сходах з балкону до виходу. Попереду двоє немолодих людей. Вони діляться враженнями з концерту.

— «Гарний концерт. Але хочеться почути про героїку наших днів, про легендарну УПА, про наше життя, життя на еміграції».

Він сказав «хочеться», а я скажу: «Мусимо» це зробити і то якнайшвидше.

Мусимо сучасну героїку українського народу правдиво відбити в піснях, щоб протиставити її фальшивкам з пісенного репертуару про «Партизана Железняка», про «Ковпака» і всьому іншому, що через пісню вбивається в голову українському поколінню там, по той бік «залізної завіси».

Це почесне завдання мусять узяти на себе письменники й композитори. Для цього є умови, потрібне тільки зрозуміння ваги хвилини.

В. Коваль.

Капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка.

М. Бондаренко Фантастична повість

(Закінчення)

Люба лежала горілиць на поточеній шашіллі лавці, рука з книжкою на грудях. Ритмічний шум хвиль присипляв її. Снилось щось тривожне й невиразне.

Раптове легке свистіння крил збудило її. На галявину, де стояв її всюдихід, спускався другий.

— Іво, — зраділа вона й хотіла бігти назустріч. Але з машини вискочив не Іво, а Лаккі.

— Знову прислав замість себе цього нахабу, — гірко подумала Люба.

— Всі скарби Монтезуми.

Я покладу до ваших ніг... — заспівав здалеку Лаккі високим тенором і перекинувся у вишуканим поклоні.

— Але їх уже поклав вам хтось інший, — додав він, стиснувши Любі руку.

Оповідав новини, а Люба крадькома вивчала його обличчя. — «Чим він міг заімпонувати Іво?»

Хижий корсарський ніс, різкі риси. Бр-р... Якийсь капітан Кідд.

Лаккі запалив цигарку. Мукавав крізь зуби свою звичайну розбійницьку пісеньку про вбивства, жінок, про вино. Люба заплющила на мить очі і зараз же розплющила їх. Відчула на собі пильний погляд. В очах Лаккі світився хижий вогник.

— Я люблю вас, — тихо сказав він, не перестаючи дивитись на неї.

— Такі очі я тепер бачила уві сні, — чомусь згадала Люба і інстинктивно від-

— Королева відкидає кохання свого пажу, — саркастично всміхнувся Лаккі і раптом ухопив її за руку.

— Лишіть, ... — ще раз крикнула Люба, але Лаккі заломив їй руку за спину. Повалена на лавку, вона боронилася. Лаккі сміявся.

Його вібропістоль тиснув її стегно. Намацала ручку, потягла і, відштовхнувши очайдушним зусиллям напасника, скочила на ноги.

— Королева гнівається! — вимушено сміявся Лаккі.

Вібропістоль у руках Люби танцював перед його очима.

22

Велика зала засідань різноголосого гула. Відбувалися чергові збори тимчасового всесвітнього уряду.

Марченко скромно сидів у своєму фотелі. Ніщо не відрізняло його від решти членів президії. Дивлячись на нього, ніхто б не подумав, що ця людина диктує свою волю всьому світові.

— Сесію вважаю відкритою; — голова президії з помітним задоволенням прислухався до власного голосу.

— Перший звіт зробить делегат Абесінії...

З наказу Марченка, порядок виступів обумовлювався не розміром чи значенням країни в світовому господарстві, а тільки місцем в алфавіті.

Делегат Абесінії, не сходячи з місця, підніс до уст мікрофон.

Марченко робив нотатки. Раптом заgrimів головний гучномовець у залі:

— Важливе сповіщення. П'ять хвилин тому у Відні стався надзвичайної сили вибух. Більша частина міста закрита димом. Передмістя палають. Міжнародні відділи безпеки кинені в околиці Відня, але висока температура тримає їх на кількахілометровій віддалі. Перед вибухом помічено над містом стратоплян. Гадають, що це була атака бомбами невідомої конструкції...

Гучномовець замовк. Притихлі збори вибухли гамором. «Почалося» — гукнув делегат Росії і кинувся бігти до президії; на півдорозі вхопив з кишені пістоль. Хтось підставив йому ногу, і делегат простягся на всю довжину, а послужливі руки особистої охорони підхопили його й винесли геть.

Гучномовець знову ожив:

— Париж і Лондон заатаковані. Вибухи починаються без попередження. В обох випадках помічено таємничий стратоплян...

Марченко зблід. Витягнувши радіотелефон, настроївся на хвилю Лаккі.

— Галло, Філю!...

— Галло, командире, — відгукнувся Лаккі, дивною інтонацією підкресливши слово «командир».

— Чули про бомбардування трьох столиць? — продовжував Марченко. — Де Ви? Приготувати «Україну 2».

— Чув... — насмішувато відповів Лаккі. «Україна 2» в бойовому поготівлі. Залога: Філь Лаккі власною особою. Місце перебування: Лондон, двадцять одна тисяча...

— Падлюка! — не стримався Марченко й перелучив радіотелефон на хвилю радіовузла залі засідань.

— Тут володар світу. Увімкнуті головний гучномовець.

З оздобленої горорізьбою бані заgrimів його голос.

— Говорить володар світу. Засідання тимчасового Парляменту відкладається. Делегатам розійтись і чекати дальших інструкцій. Командири відділів безпеки — до мого кабінету!

Члени парламенту багатозначно переглянулися, коли струнка постать володаря світу зникла в глибині палацу.

23

— Падлюка, падлюка! — лютував Марченко в кабінеті «України 1» — Як вовка не годуй, він усе до лісу. Чекай, чекай, хлопче!

Потроху він заспокоївся. Корабель линув у стратосфері зі швидкістю 2000 км/год. На екрані омніскопу, скерованого на Лондон, поволі виростав велетенський гриб — якраз такий, як при експерименті в околицях бігуна. Відень і Париж давали подібну картину.

— Іво! — почувся голос у телефоні. — Будеш сьогодні дома?

— Буду, буду, Лю! — Відірвався Іво від екрану. — Але ввечері, тепер не маю часу...

— Що то за вибухи? — допитувалася Люба. — А знаєш, учора той Лаккі...

Люба розповіла про свою пригоду.

— Он воно як! Навіть не зламав її спротиву, такий певний перемоги. Значить, уже давно задумав свою паскудну справу, негідник! — знову скипів Марченко. — Так он що значили його розмови про майбутнє, його насмішувате ставлення до мого титулу! А я ще й сам дав йому козира в руки.

Загукнув індикатор, що показував наближення ворога. На його екрані з'явилося зображення «України 2», за кермом Лаккі. «4000/20 000» — відчитав Марченко віддаль до ворожої машини та її висоту над рівнем моря. — «За годину зійдемося».

Частотозахист у порядку. Марченко грався важелями нового, перед самим вилетом збудованого апарата.

24.

Віддаль між «Українами» — одною з них керував Марченко, а другою його колишній ад'ютант і найближчий помічник — досягала ледве кількох сот метрів. Лаккі їдко посміхався:

На галявину спускався всюдихід.

сунулась. Лаккі спритно по-кошечому зіскочив з билець.

— Я люблю вас, — повторив він, сідаючи поруч неї.

— Лишіть, Філю, — Люба намагалася бути спокійною.

— Галло, командире! Ну, як: битись, чи миритись? Давайте миритись — ви вже досить погралися в володаря світу, дайте й мені. Як не як, а це буде продовження династії володарів.

— Киньте жарти, Лаккі! — сухо промовив Марченко.

— Й-бо, — не вгавав той. — І королеву свою мені передайте в спадщину...

Марченко, не тямлячись, махнув вібропістолем: ніякого ефекту. Частотозахист «Україна 2» діяв бездоганно.

— Ну, — взявся за кермо Лаккі, — я ще знищу ваше, чи то пак, наше гніздо, бо воно мені остогидло за останній час. А тоді поговоримо...

Віддаль між кораблями зростала. Новіша «Україна 2» переважала першу швидкістю.

Марченко здалеку бачив, як Лаккі спинився над його столицею, і вниз полетіла бомба. Атомові бомба, їхня спільна праця. Різно крутнув важелі нового апарата, не відриваючи погляду від ворога. Коли він догнав Лаккі, той, глузуючи показав пальцем униз, а потім провів ним собі по горлянці: смерть. Але проходили хвилини, а вибуху не було чути. Лаккі споважнів. Полетіли друга, третя бомба. Той самий наслідок. Тепер сміявся Марченко.

— Що, Філо, як ваша кембріджська освіта? Як інженер Велсон — і досі лежить з розваленим черепом серед паперів?

— Гаддем! — закляв Лаккі і вхопився за гармату. Але, згадавши про частотозахист, облишив свій безнадійний замір. В руках у Марченка з'явився випромінювач, сполучений дротом з новим приладом:

— Гуд бай, Лаккі, Прощайте, невдалий продовжувачу династії володарів...

«Україна 2» з паралізованим мотором ринула вниз і загубилася на тлі столиці володаря світу.

25.

Газети сипали сенсаціями. «Невдалий замах на володаря світу. На засіданні тимчасового парламенту делегат Росії кинувся на інженера Марченка з пістолем. Три столиці в вогні. Мешканці перетворені на порох разом із будівлями. Спроба узурпації не вдалася. Володар світу власноручно знищив бунтівника...»

За крикливими наголовками йшли майстерно оздоблені описи подій, пересипані цифрами жертв. Марченко з «педагогічних міркувань» не перешкоджав газетярм роздмухувати інцидент з Лаккі.

З поведінки російського делегата він зробив відповідні висновки. Кілька загонів безпеки з'явилися над просторами Росії. Довготривалі розшуки дали очікуваний результат: була відкрита добре законспірована й технічно оснащена організація. Вона мала на меті використати утворену ситуацію для поширення впливу Росії на увесь світ.

Грандіозний судовий процес над російськими змовниками дав нову поживу газетам.

І раптом пішли дощі. Страшні, безперервні зливи. День і ніч лилися на землю потоки води. Люди ходили пригноблені, в розпачі. Як гриби, виростали релігійні секти. Нові апостоли ревно закликали до молитви, кажучи, що тільки цим можна врятуватися від потопу, посланого за безбожжя. Їм вірили — іншого пояснення для несподіваних злив не було, хоч найкращі вчені світу досліджували це питання. Марченко теж був близький до розпачу. Він починав вірити, що справа, на яку він поклав

стільки зусиль, може бути зведена на нівець незрозумілим феноменом.

Дощі вицухли так само раптово, як і почалися. Метеорологи висловили припущення, підперши його відповідною теорією, що їх причиною було зрушення в атмосфері, викликане вибухами атомових бомб. Теорії повірили, і все потроху заспокоїлось. Люди мають коротку пам'ять на нещастя.

26

Життя котилося новими рейками — новими для держав і для людей.

Звільнені від нікому непотрібної довголітньої служби у війську мільйони чоловіків ставали до праці. Земна куля вкривалася новими містами.

Ясного літнього дня на хвилях океану гойдалася фльота. Величні кораблі кишили людьми, що монтували складні машини й топили їх в океані. Машини вгризалися в дно й зупинялися, тільки досягнувши піросфери — розпечених шарів землі.

Закінчивши працю, кораблі повернулися до своїх портів. Через кілька днів там, де вони були, із води піднявся великий острів.

Знову припливли кораблі, знову закипіла праця. За рік вирости стрункі будівлі, зазеленіли сади. Серед моря народилося місто Миру — столиця держави Вільної Землі.

Будинки наповнилися мешканцями. Всюди приходи полонили небо й землю. У всьому світі газети кричали про першу сесію всесвітнього парламенту. Виборча гарячка сягнула до найдаальших закутків старої планети.

27.

Високим півколом здіймаються ряди крісел, заповнені схвилюваними радісними постатями. В обличчях світиться захоплення й гордість: вони члени першого всесвітнього парламенту.

Забуваючи про різнонаціональність зборів, люди роблять невдалі спроби порозмовляти між собою. Дивляться одне на одного і, зрозумівши свою помилку, вибухають щирим сміхом.

— До порядку, — закликають раптом гучномовці.

— До порядку, — повторюють телефони рідними мовами делегатів.

Інженер Марченко, колишній володар світу, вітає делегатів всесвітнього парламенту...

На трибуні висока постать. Очі делегатів жадібно вг'ялися в неї: так, це він. Так от хто зумів кинути виклик світові. Зумів перемогти світ, щоб повернути йому втрачену свободу.

— Він українець, — шепочуть делегати, — а вони споконвіку звикли битися проти кривди...

— Українець! — дивується хтось. — А це ще що за нарід?

— Як то! Ви не знаєте! Соромтесь, колего! В наш час не знати про Україну...

28.

— Пані й панове!

— Пані й панове! — повторив Марченко, коли в залі запанувала тиша. — Віддавна існує людство. Віддавна існують війни. Здається, неможливо уявити людство без війни. А проте, воюючи постійно, людство мріє про мир. Філософи, поети всіх часів твердили про золотий вік, про блаженний час, коли зникнуть війни, а з ними й

несправедливість. Час ішов, а золотого віку не було. Ніхто не знав, як прискорити його прихід.

Я не філософ і не поет. Я інженер. Я розглянув можливість приходу миру на землю як звичайну технічну проблему. Проаналізував причини, що унеможлилювали його досі. Я дійшов до висновку: миру не буде, поки існуватимуть окремі держави. Тільки створивши єдину всесвітню державу, можна закласти тривалі підвалини для миру.

Історія вчить нас, що ніякі міжнародні угоди не можуть консолідувати держави в одне ціле.

Не людству кидав я виклик. Не з людством я бився, як собі дехто уявляє. Я бився з державами. Бився — і переміг.

Я не оратор. Скажу ще тільки, що вірю в тривалість досягненого миру. Вірю тому, що віднині світом — державою Вільної Землі — керуватиме не одна людина і не представники взаємно недовірливих держав. Влада буде у ваших руках — у руках все-

— Пані й панове! — повторив Марченко, коли в залі запанувала тиша.

світнього парламенту. Ви ж — представники людства, а не держав.

Вітаючи вас, скажу:

— Хай живе Держава Вільної Землі! Хай живе вічний мир і справедливість!

— Хай живе!... — прокотилося по залі. Десятки мов переплелися в чудернацьку мелодію.

А на простому постаменті позаду інженера Марченка повітряний бойовий корабель повільно виблискував рядами крил у сліпучому сяйві прожекторів. Золотими літерами палало на ньому одне слово:

УКРАЇНА.

Як символ нещастя, пережитих людством. Як заповідь довічного миру.

ЧОВНОМ ЧЕРЕЗ ОКЕАН

Уночі 15. грудня 1945 р. старий човен, 12 м. завдовжки, обережно просувався, перемагаючи важкий сніговий шторм, за рогом Генрі Вірджинія і кинув кітву в гавані. На судні було 16 естонців — чоловіки, жінки й діти. Маленьке суденце покинуло Швецію 128 днів тому і пройшло понад 8000 миль. Після того відбулося ще кілька подібних мандрівок, але та була перша й найдраматичніша.

Розповідь про цей сміливий перехід і про його причини засновано на щоденникові Вольдемара Ведама, естонського історика.

Стокгольм, Швеція.
5. липня 1945 р.

Мая Андре повернулася додому цього вечора з листом, що його вона одержала від шведської влади. Її рука тремтіла, коли вона його нам показувала.

«Уряд бажає», — таке було офіційне повідомлення, — «щоб ви повернулись додому, до Естонії»...

Мова ввічлива, але прихований між рядками зміст лякає. Він означає, що Москва домагається, щоб нас відіслати на батьківщину, яка тепер під советським пануванням.

Я переконуюсь, що лист Маї — це один з багатьох листів, розісланих поштою за абеткою всім естонським політичним імігрантам, що втекли через Балтійське море за останні п'ять років.

1940 року СССР загарбав нашу Естонську Республіку. Сотні людей утекли до Фінляндії й Швеції.

1941 року німці вигнали росіян. Утекли тисячі.

1944 року росіяни повернулись. Утекли десятки тисяч.

Сьогодні з одномільйонного населення Естонії 30.000 перебувають тут, у Швеції, 60.000 блукають по Європі, 60.000 — живі або мертві «десь у Росії».

Совети вимагають, щоб ми повернулись додому. Одної ночі советське балтійське радіо називає нас «фашистами» і «воєнними злочинцями». Кілька вечорів пізніше нас описують як «добрих патріотів, що покинули свій край тільки в наслідок німецького поневолення й скоро повернуться на свою батьківщину». Коли кулак не бере, пробуй потиснути руку.

На домагання советів шведська державна поліція провела офіційне голосування серед тутешніх естонців. Точно 99,5% не бажають вернутися додому. Чому? — Вони бояться. Вони бояться НКВД, російської таємної поліції.

Я бачив, як НКВД проводила мобілізацію в липні й серпні 1941 р. 35.000 чоловіків, віку від 19 до 45 років, заслано до таборів примусової праці в північній Росії й за Уралом.

Сьогоднішній лист Маї Андре — це не єдиний доказ того, що Москва думає про нас. У стокогльмських газетах з'явилися платні оголошення, що закликають нас реєструватися у советському посольстві, щоб нас можна було «повернути додому».

— Ми не можемо сидіти, склавши руки, — каже Гарі Пальберг, — рано чи пізно нас відправлять назад. Мусимо щось робити. Придбаймо човна й пливім до Америки.

— Нас не впускають — заперечує Арвід Кун. — Ми не маємо віз.

— Це побачимо, як прибудемо туди, — впевнено каже Гарі.

Це, очевидно, божевільна думка, але я за неї.

Стокгольм,
8. липня, 1945 р.

Гарі знайшов човна, що його ми можемо дозволити собі купити і що, як він думає, приставить нас до Америки.

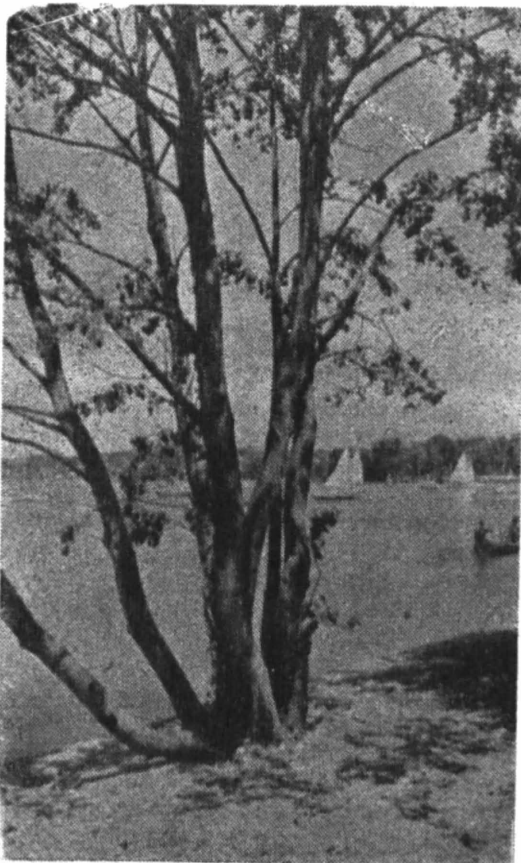
Його назва — «Ерма». Це шлюп, побудований для прибережних прогулянок. Власник запевняє, що йому тільки 55 років, але це важко перевірити. На всякий випадок, як каже Гарі, з човном, як і з доброю жінкою; коли вона перейшла певний вік, то її цінять не за красу, а за здоров'я.

На мою думку «Ерма», мабуть, занадто мала. Вона тільки 12 метрів завдовжки. Але, на щастя, вона досить широка. Я вдоволений з цього. Власник каже, що хоч грот «латає жіноцтво», але це добре, міцне вітрило.

Гарі поштрикав кишеньковим ножиком в обшивку Ерми під ватерлінією, скільки зміг сягнути рукою, і не намацав ні одного гнилого місця. Але коли він просив витягти човен на берег, щоб ми могли краще оглянути дно, власник розсердився. Він заявив, що коли ми не хочемо брати його таким, як він є, то можемо собі йти до чорта. Гарі запевняє, що той чоловік зовсім порядний. Він каже, що ви почуватимете те саме до човна, коли покористаєтесь ним довший час. Я підозрюю, що Гарі вже вполював Ерму.

Канал Götta, Швеція.
18. серпня 1945 р.

Останніх тижнів ми тяжко працювали, щоб «Ерма» не боялась моря. Ми покинули Стокгольм дев'ять днів тому й посуваємось тепер черепашкою ходом до відкритого моря.

Шондорф біля Аммерзее.

(Б. Д.)

Ми вибрали цей шлях через канал тому, що росіяни стоять на Борнгольмському острові на Балтійському морі між Швецією й Данією, і ходили чутки про таємничі зникнення людей у цих водах. Важко, звичайно, сказати, що було причиною цих випадків — погода чи російські патрулі.

Колись «Ерма» була сімейною прогулянковою яхтою, що мала приміщення на 4-5 осіб. Нас шістнадцятеро і всі ми друзі з щасливих днів в Естонії.

В каюткампанії, побудованій на дві особи, ми наслали дошки поруч двох ліжок. Там сплять шість членів родини Пальберг. Це Гарі, він мого віку, 33 роки, і його дуже гарна жінка Еллен, 24 роки; їхня трирічна золотоволоса дочка Юта; мати Гарі, який 60 років; її сестра Юліана Альтенбрун, 58 років. і Мая Андре, дочка пані Альтенбрун.

В другій малій каюті, теж збудованій на двох, живе сім'я Кун. Тридцятидвомирічний Арвід — він, працюючи, посміхається й співає — був в Естонії лодманом перед війною. Його привабливий жінці Елеонорі трохи понад тридцять років. У них троє дітей: десятирічний Аймі, семирічна Інґа і трирічна Уля.

Кожна каюта щось 2³/₄ м. завдовжки, 2 метри завширшки і 1¹/₂ м. заввишки. А що ми всі разом не вміщуємось у жолній з кают, то варимо окремо. В кожній каюті є мала спиртова плитка. «Ерма» має одну зовсім модерну особливість — малий ватерклозет з ручною помпою. Він міститься в каюті Кунів. Зрозуміло, що в Кунів не без одвідувачів.

В тому, що ми жартома зовемо «запасним кубриком», примістилось нас п'ятеро нежонатих: Гейне Люте, 25 років, що студіював до війни фармацію; Поль Райнгольм, що був літуном у норвезькій повітряній флотії і боровся проти німців; його брат Лембіт — 24 роки, студент, якому війна перешкодила вчитись; Ролі (він не бажає виявляти свого прізвища, бо його родичі ще в Естонії) і я.

Коли росіяни прийшли до Естонії 1940 р., я готувався до магістерської дисертації з історії й філософії в університеті в Тарту. Під росіянами я дістав посаду секретаря в одному з народних комісаріатів. Я працював без особливого захоплення і незабаром став службовцем гаражу, що був, як і все інше, в розпорядженні советів. Щоб мати якийсь шматок хліба, я тримався цієї посади, аж поки не прийшли німці. Коли виникла загроза, що німці заберуть мене до «добровільного» війська, я втік і постановив не вертатися до Естонії, поки вона не буде мати власного уряду.

В нашому кубрику стоїть ще й машина — старовинний одноциліндровий двигун, що його ми встановили, купивши «Ерму». Обабіч двигуна на дошках, застелених ковдрами, спимо ми попарно. Дошки — по півтора метри завдовжки і 60 см. завширшки, отже спати на них удвох треба вміти. На щастя один з нас п'ятерох мусить нести вачту з Гарі або Арвідом.

Гарі й Арвід — єдині серед нас, що бували на морі або знають депо про керування яхтою. Проте обидва вони запевняють, що вони досвідчені моряки й «капітани». Я наліюся, що вони не тільки хваляться. Гарі освідомлює нас, що шлях, яким ми мусимо пливати в цю пору року, віломий як смуга «пасатних вітрів» і що Ерма має пройти понад 7000 миль.

Гарі трохи непокоять наші малі запаси. А що він не звик сумувати взагалі, то це дуже турбує нас, решту. Після витрат на «Ерму» в нас залишилось зовсім мало грошей. Маємо 9 півлітрових банок згущеного молока для дітей шість мішків

Місто »заможних бідняків«

»Нюрнберзька пишнота, венеційська могутність і авгсбурзькі гроші правлять усім світом!«. Це прислів'я було широко відоме в 16-му сторіччі. Хоч у тодішньому Авгсбурзі жило чимало багатих людей, проте авгсбурзькими грошима, що їх прирівнювали до нюрнберзької пишноти й венеційської могутності, володіла переважно одна родина Фуггерів. Фуггери були власниками торговельного дому з міжнародними зв'язками й діловими стосунками у всьому світі. Раніш це були лише бідні ткачі; їх прадід переселився до Авгсбургу з маленького села коло Лехфельду. Вони володіли мастком, що на той час посідав таке місце, як тепер багатства Ротшільда, Рокфелера й Моргана, взяті разом. Вони позичали гроші королям Священної Римської Імперії і з посмішкою палили в каміні векселі на мільйонові суми, бо дружба з монархом, що потрапив у фінансову скруту, була для них вартя цього.

Вони мали гірничі промисли в Іспанії, срібні копальні в Тіролі, олив'яні в Кернтені, карбували для голови церкви — папи монети й провадили великі грошові операції з Медічі у Флоренції. Вони відігравали поважну роль не тільки в господарстві, але й у політиці і були нечуваної сили потугою, без якої в Європі нічого не мало статися.

Людиною, що зробила Фуггерів такими великими й необмежено керувала їхньою торговельною потужністю, був Якоб Фуггер, що прозивався »багатієм«. Спочатку його призначили були на священика католицької церкви, і він уже встиг прийняти так зване нижче посвячення, коли несподівано померли один за одним два його брати. Серед такої скрути довелося йому стати керівником торговельного дому. Це вимушене рішення виявилось для дому Фуггерів найкращим вибором. Ніхто з його братів не дорівнював йому здібностями.

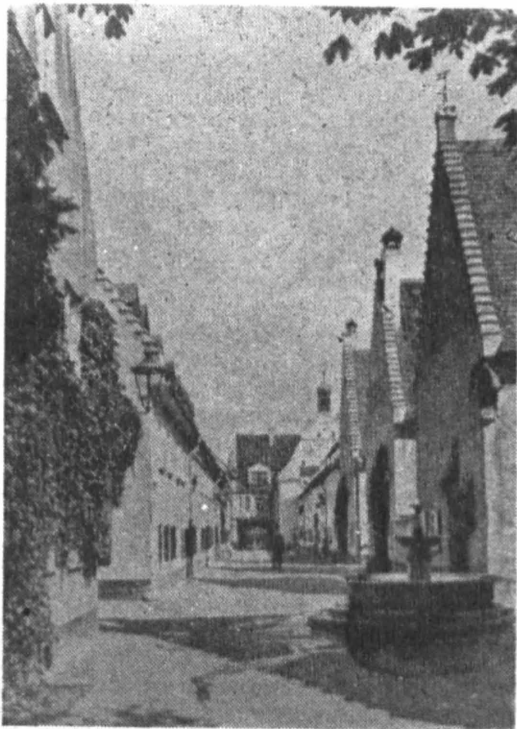
На службі в церкві він став би, можливо, кардиналом, тепер — один з найбільших фінансових магнатів світу.

Але висунуло цього Фуггера над усіма його попередниками й наступниками з їх багатством і купецьким генієм релігійне переконання, що його він ніколи не втрачав. Багатство не зачерстило його серця. Він був свідомий того, що винний Богові частину тих багатств, які придбав, і мусів віддати їх »збирачам Божих податків« — бідним. Це зробив він не в вигляді щедрої милостини, як інші власники його часу, але своєрідним вчинком. В межах свого рідного міста — Авгсбургу, він збудував для бідних робітників і ремісників маленьке місто з 53 будинків на 106 квартир, де вони могли жити з родинами, сплачуючи на рік один гульден (тепер це буде 1,72 марки). На утримання цього міста бідних він, будучи далекозорим,

пожертвував не гроші, а ліси й земельні володіння, щоб з прибутків від них покрити утримання »Фуггерай«, як було названо на його шану це місто.

Хоч би як щедро роздавав він милостину, вона була б розтрачена, але »місто бідних« існує й тепер через 400 років. Хоч воно й зазнало шкоди від повітряної війни, — половина будинків згоріла або частково зруйновані, — але прибутки з мастків, що жертвував багатий Фуггер, уможливають його відбудову.

Родина Фуггерів, що складається тепер з двох князівських і однієї графської лінії, перейнята почуттям відповідальності за соціальні й християнські жертвні наміри свого великого предка, що діють крізь усі віки. Маючи резиденцію в замку Велленбург коло Авгсбургу, родина негайно ж по закінченні війни взялася до відбудови зруйнованих будинків »Фуггерай«. Пожертвовані Фуггером ліси постачають найважливіший

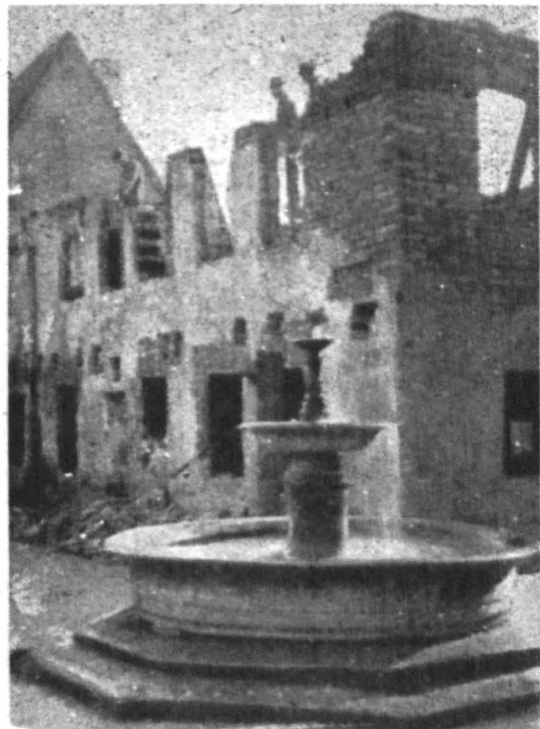
Одна з вуличок ідилічного містечка »заможних бідняків« коло ринкового фонтану. Ліворуч — вигляд вулички до війни, праворуч — після пошкодження від бомбардування під час війни. Зруйнований дім коло фонтану тепер відбудовується. (Фото К. Лішер.)

будівний матеріал — дерево. Будинки, що їх розглядають як пам'ятники старовини, не лише будуть відбудовані в старому стилі, але будуть забезпечені сучасним устаткуванням і будуть ще придатнішими до житла. Між іншим вони матимуть ванни, а раніш їх не було. Тут маємо відзначити своєрідний факт, що при найдешевшій квартирній платні житлові умови мешканців значно

поліпшуються, тоді як не лише в Німеччині, а й у всій Європі вони погіршуються.

Масмо досить підстав називати щасливих мешканців »Фуггерай« заможними бідняками!

Містечко Фуггерів має чотири брами, що, як і в середньовічних німецьких містечках, зачиняються о 10. годині вечора. Хто приходить пізніше, мусить сплачувати сторожеві 10 пфенігів. Щоб підтримувати мир серед мешканців, кожна квартира має окремий вхід. Вулицями містечка не їздять фури ні авта, якщо не мають там щось вивантажувати. »Фуггерай« має власну церкву й »Ратушу« у вигляді будинка управи жертвуваних мастків. У середині міста, де перехрещуються вулиці, дзюркоче ідилічний водогрій. Мешкають тут безпритульні авгсбурзькі громадяни, не молодші від 55 років. Сотні охочих жити тут чекають на місце, що його може звільнити смерть попереднього мешканця.

Після ратуші з її на жаль зруйнованою величною золотою залезою містечко »Фуггерай« було здавна найбільшою дивовижною Авгсбургу. Кожен чужинець, звідки б він не прибув: з Італії, Франції, Англії, Америки, — відвідував його. Коли прийде час, що Авгсбург знову прийматиме відвідувачів з усього світу, »Фуггерай« знов стане в центрі уваги.

картоплі, три великих мішки рижу, трохи шведського черствого хліба, віссянки, кілька банок солонини й сардинок. Ми вбудували в борт »Ерми« водоймища з цементованими стінками, щоб запобігти псуванню води. Гарі обіцяє, що за дуже ошадного розподілу цього вистарчить на 60 днів.

**Kragerö, Норвегія.
26. серпня.**

Чотири дні тому ми перебули сильний шторм на синьо-зелених водах Скагераку. »Ерма« почала протікати нижче ватерлінії. Щоб не потонути в розбурханому морі,

довелося постійно працювати коло помпи. Держално помпи — це залізне кільце на рівні чардака на штирборті, що його не можна досягти з даху нашого кубрика. Ви впираєтесь в стінку каюти, вичікуючи миті, коли »Ерма« стане рівно, і потім хапасте за кільце. Якщо ви схибили, між вами й морем нема нічого, крім вашого почуття рівноваги. Ви тягнете вгору залізний толочок мало не з метр, тиснете вниз, підіймаєте знов угору, і на пів літра води меншає в трюмі. Треба сто разів рухнути толочком, щоб випомпувати 50 л. води. Протягом вахти я роблю 500 таких

рухів. Так само працював кожен чоловік на покладі. А проте вода стояла на рівні підлоги каюти.

Ми рішили зайти в якийсь перший-ліпший норвезький порт. Коли ми побачили маяк Крагера, я промовив до Гарі: »Сором припиняти нашу подорож, поки ми її ще як слід не розпочали.«

Я думаю, сміх Гарі можна було почути на норвезькому березі. »Припиняти? Якого чорта! Ми тільки збираємось залатати діру.«

(Закінчення в наступному числі)

Радіоприймач на візитівці

Інженери, позичивши у мистців один з їхніх засобів, почали «друкувати» цілі радіосхеми. Плутанину дрітків заступив візерунок, виконаний срібним «атраментом» на твердій, як самоцвіт керамічній плитці; опори «набризкані» у відповідні місця; конденсатори заміняють тоненькі, як папір, диски. Лямпи в такій схемі не більші за звичайні лямпи до кишенькового ліхтарика. Все це обумовлює не тільки компактність, але й легкість у контролі чи ремонті апаратури, а також швидше й дешевше її продукування.

Це не перший випадок, коли одна галузь техніки послуговується засобами іншої галузі. Для прикладу можна назвати хоч би схожий випадок — набивання візерунку на матерію. Тепер найскладніший радіомонтаж можна легко і точно репродукувати за допомогою простого трафарету.

До цього нового застосування старих методів поліграфії американські інженери дійшли в ході праці над удосконаленням одного з найпотужніших видів секретної зброї «трубки зближення». Цей смертоносний винахід дозволяв зістрелювати ворожі літаки без промаху — електричний детонатор розривав набій навіть тоді, коли він лише пролітав повз свою ціль. В трубці, не більшій за нормальну радіолампку, вміщувався турбогенератор, контрольні прилади, безпечники та ціле надавче і приймальне радіоустаткування.

Не легко було інженерам вмістити все це в невеликій трубці, але ще тяжче було захистити устаткування від колосального тиску пострілу гарматня — тиску, що в 10.000 разів перевищував власну вагу апаратури. Про звичайно збудоване радіо тут не могло бути й мови!

Проблемою зацікавилось Бюро Стандартів та Центральна лабораторія «Клуб Юніон». Центральна лабораторія вказала шлях до розв'язання проблеми; ще перед війною її дослідники працювали над конструкцією конденсаторів та опорів, що їх можна було б робити шляхом нанесення срібла на кераміку — цей спосіб застосовували й до будови цілого апарату. Пощастило; «трубка зближення» позбавила й найшвидші ворожі літаки їх невразливості.

Перший крок у друкуванні радіо — це виріб трафарету чи матриці. Схему фотографують на шовкову сітку, вкрити світлочутливою емульсією. В тих місцях, де повинні проходити лінії з'єднань, емульсія легко вимивається водою, і трафарет готовий.

За «атрамент» чи «друкарську фарбу» править паста, в склад якої входить тонкий порошок металічного срібла або його оксиду. Паста накладається на шовкове ситечко-матрицю, що лежить на керамічній плитці. Спеціальним шпателем пасту «втирають» в кераміку, а потім її зафіксують пропіканням у температурі 1300—1500°.

В наслідок цього з пасти випаровується все, крім срібла, яке дуже міцно тримається кераміки (з силою більш як 200 кг/см²).

Наступний крок — це внесення в схему опорів. Для цього служить «атрамент» іншого складу: провідна фаза — дрібнопошкване вугілля, діелектричний наповнювач, зв'язувальні і розчинні фази. Пропорція цих складників та розміри опорів дає змогу регулювати їх вартість в межах від 3 омів до 200 мегомів.

Вугільний «атрамент» пульверизується через інший трафарет на кераміку і вона знову пропікається при температурі 300°, для довговічності опори вкривають ще гумою.

Третій елемент схеми — конденсатори. Застосовують їх новий тип: тоненькі, як папір, керамічні диски (1/8" до 3/4" діаметром) посріблені з обох боків. Влучання їх у схему — делікатна праця. Для цього користуються легкотопним бісмутовим стопом, до якого, щоб він не абсорбував срібла з провідних ліній, додають 2% срібла. Цей бісмут-срібний стоп вживають теж в останній стадії — у вмонтуванні радіоламп; як уже сказано, нові лямпи мають дуже малі розміри; крім того вони високо-видаєні.

Для керамічних платівок, що служать за монтажну панель, використовують стеатит.

Після випресування стеатит має структуру крейди, його вкривають поливою і, щоб надати твердості, випалюють при 2400°; після цього стеатитом можна різати скло. Стеатит не абсорбує ні кислоти, ні лугів, — що дуже ціниться в ізоляційних матеріалах.

Центральна лабораторія покищо не думає продукувати готові компактні радіоапарати; вироблятимуться лише окремі частини, як от каскади високої, низької та проміжної частот, детекторні фільтривні каскади і т.п.

Це уможливить будову приймачів, що складатимуться всього з кількох деталей, що значно полегшить працю при їх ремонті. Стандартні частини можна буде набути в крамниці, як тепер кожен інший деталь, і кожен зможе сам ремонтувати своє радіо.

Проблему кишенькового радіотелефону новий винахід не розв'язує. Зате апарати для туговухих тепер стануть значно компактніші. Так само знайде цей метод застосування в будові метеорологічних радіозондів та різної контрольної радіоапаратури.

Гертлі Е. Гов.

МАЙБУТНЄ АМЕРИКАНСЬКОЇ МУЗИКИ

Музичне життя кожної епохи можна розглядати в двох напрямках: мистецькому й соціологічному. Доба найвищого соціологічного розвитку може водночас бути добою застою в музиці або навіть занепаду її в естетичному розумінні.

Поступ музики у соціологічному аспекті зумовлений такими можливостями поширення музики з допомогою засобів новітньої техніки, яких не було ще ніколи. Радіо та платівки здобули новим мелодіям нечувану популярність.

Певна мелодія може здавна вже належати до елементів симфонічної музики, тим часом як народ не знав навіть про її існування. Але досить потрапити їй у систему поширення її технічними засобами, як вона хутко стає не тільки загальновідомою, а навіть за надзвичайно короткий час стає музичною власністю народу, що невтомно співає її й слухає.

З соціологічного погляду це дуже бажаний культурний здобуток. Але з естетичного погляду, як каже американський музикознавець Гаррі, такий оптимізм не

випрадується. Велике поширення тепер музичних новин водночас супроводиться мистецьким застоєм чи навіть занепадом музики.

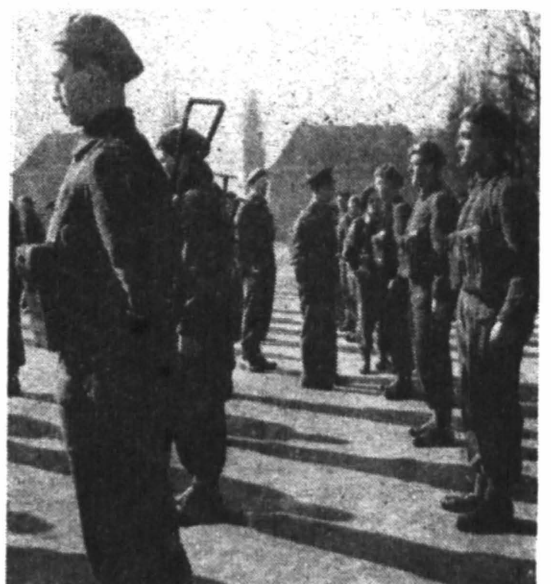
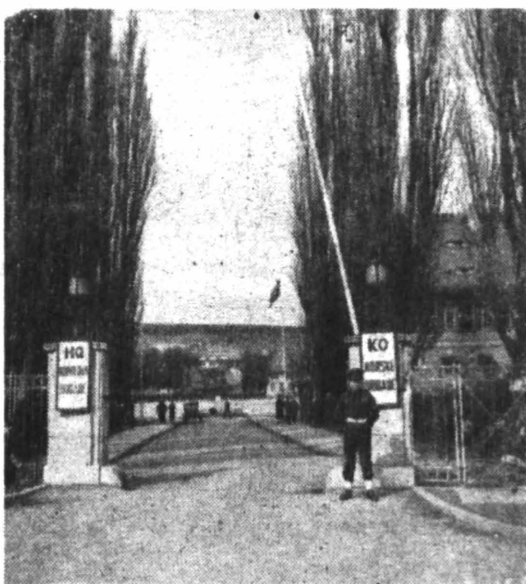
На майбутнє американської музики з погляду її мистецького розвитку Гаррі дивиться песимістично.

Не можна сподіватися, каже він, щоб у недалекому майбутньому в Америці появилася будь-який визначний своєю мелодією або хоча б формою чи контрапунктом музичний твір.

Радіо, платівки, музичні розваги щораз ясніше показують нахил до вже випробуваної популярної музики. До того ж позначається ще і великий вплив гешефтьярських інтересів, що ставлять композиторам щораз більші обмеження, примушуючи їх до щораз більшого обмеження форм музичного виразу.

Отож перед серйозними творцями музики в Америці стоїть завдання уникнути серйозної небезпеки, що загрожує музиці, гальмує її розвиток та збочує з шляхів справжнього мистецтва.

А. Р.

В Норттаймі, Гекстері, Гольцмідені й Гарці в межах англійської окупаційної армії є норвезькі війська. На фото ліворуч — вхід до Головної квартири норвезької 471. бригади (в Норттаймі), праворуч — норвезький генерал інспектує норвезьких рекрутів.

(Фото А. Р.)

ЧИ ПЕВНІ ВИ СВОГО КОХАННЯ?

Директор Пенсільванської психо-виховної клініки г-р Едемс — відомий американський дорадник у справах одружень. Він сам особисто допоміг понад 3000 молодих пар уникнути помилкових шлюбів, що могли б змарнувати життя. Його клініка радить такі основні критерії задля щасливого шлюбу: він і вона повинні мати подібні риси характеру, походити з однакових шарів суспільства, мати однакові релігійні переконання, мати тих самих друзів, любити однакові розваги й цікавитись працею одне одного. Сором'язливі жай одружуються з сором'язливими, зухвалі з зухвалими. Мішані подружжя — релігійно, соціально чи расово — дають великий відсоток невдалим, нещасливим шлюбів, застерігає д-р Едемс.

Д-р Едемс у своїй книзі «Як добрати собі дружину» наводить список запитань; з допомогою цих запитань він і вона можуть визначити, чи відповідають вони одне одному. Це науковий шанс вдало добрати собі шлюбну пару. На кожне запитання треба відповісти «так» або «ні».

1. Чи належите ви обоє до однакової соціальної групи?
2. Чи обоє ви суворих поглядів на життя, з високими ідеалами, чи, може, ви обоє широких поглядів і практичні?
3. Чи подобається йому (їй) її (його) праця?
4. Чи йому (їй) уже понад 20 років; чи не старший він (вона) 40 років, чи він (вона) не розлучений (а)?
5. Чи ваші знайомі вважають його (її) за

- певну особу, не схильну робити щось непохвальне або лукавити чи брехати?
 6. Чи бачилися ви постійно протягом двох років і більше?
 7. Чи ваші побачення відбувалися без сварок?
 8. Чи ви і він (вона) маєте приблизно ті самі релігійні переконання?
 9. Чи батьки ваші хочуть вашого одруження?
 10. Чи брав він (вона) регулярно участь у викладанні в недільній школі або виконував добровільно інші громадські обов'язки?
 11. Чи він (вона) при повному здоров'ї?
 12. Чи маєте однакову силу почуття?
 13. Чи він (вона) живе в згоді зі своїми батьками і чи виховували вони його (її) суворо, але без грубості й деспотичності?
 14. Чи були його (її) батьки щасливі в шлюбі?
 15. Чи він (вона) вільні від ревностей і підозрін?
 16. Чи має він (вона) спокійну, рівну вдачу, надто, коли ви самі «спалахнете, мов сірник»?
 17. Чи обоє ви здорові й нормальні статево?
 18. Чи він (вона) поміркована людина, не схильна до пияцтва й інших ексцесів?
 19. Чи наближаєтесь ви обоє своїми характеристиками до певної середини між сором'язливістю й зухвальством?
 20. Чи обоє ви бажаєте мати дітей?
- Якщо обоє ви відповісте «так» на 16 і більше запитань, то ваш роман на добрій, солідній основі. Якщо обоє ви відповісте «так» принаймні на 15 запитань, то можете сподіватися вдалого шлюбу.

С. Д.

МАМУТОВА ПЕЧЕРА В КЕНТУККАХ

Одно з чудес нового світу.

Мамутова печера в південно-західній частині американської області Кентукки має довжину 250 км. Уже досліджені окремі ходи, де виявлено справжні геологічні дива. Цікава геологічна історія цієї місцевості в основних рисах може бути зрозуміла й неспеціалістам.

Триста мільйонів років тому більша частина Північної Америки, також і Кентукки, лежала під хвилями велетенського Міссісіпського моря.

У цьому праісторичному морі так само, як і в теперішніх океанах, відкладався в різних місцях пісок, мул, вапно, тощо. Морське дно в обширах Мамутової печери покрите величезним шаром вапняного намулу, що в перебігові біологічних процесів дав оформлення вапняковій печері. В наступні мільйони років море зійшло з суходолу в північному напрямі до Гудзонової затоки та в південному до Мексиканської. Вода просочувалася в ґрунт і розчиняла величезну кількість вапна. Утворювалися

тисячі ліжуватих заглибин, куди проходило вапно цілою мережею підземних ходів.

Уже 125 років приваблює Мамутова печера численних відвідувачів. В новітній історії Америки вона також відігравала певну роль.

Знайдено тут мумії індіанців, інструменти, дерев'яні драбини, бамбукові смолоскипи та численні інші ознаки людського життя свідчать, що до приходу білих в Америку тут жили індіанці. За війни 1812 року в Мамутовій печері добували салітру, а з неї виготовляли порох для набоїв.

Моторизована родина. Американець із Клермонта (Каліфорнія) розв'язав проблему пересування своєї родини, придбавши своїм дітям мотор-ролери. (Фото А. Р.)

РОЗВ'ЯЗАННЯ КРОСВОРДУ № 2 (див. № 5—6 журналу)

Поземно: епоха, Сян, Ра, пек, ре, комісар, сер, туга, сон, дим, ягня, араб, кіт, луг, віра, акр, Україна, ом, тин, сі, Рим, дикун.

Доземно: ера, па, хлор, пес, яр, Нечай, піми, кат, кенгуру, русалка, соя, дяк, мат, бур, автор, Іран, акт, Анди, риж, Дін, ми, су.

УСМІШКИ

У таборового лікаря

Чоловік до лікаря: Пане докторе, ви помилились, замість хініну дали мій жінці стрихніну.

Лікар: То доплатіть ще дві пачки папірос...

Таборові дівчата

Мати: Нусю, ти чому не кричала, як той драб тебе цілував?

Нуся: Бо він мені загрожував?

Мати: Чим загрожував?

Нуся: Сказав, що коли кричатиму, то більше не поцілує.

Мати: Чого надумуєшся, Марусю?

Маруся: Не знаю, мамцю, чи руки помити, чи рукавички вбрати.

Виправдався

У таборовій кухні один пан, беручи обід, помітив, як до бляшанки з капустаком попав чималий хробак.

Поденервований пан підніс бляшанку з капустаком до носа кухаря й закричав: «Що то за хробак у капустаку?»

На це кухар спокійно відповів: «Не знаю, пане професоре, я не вчився зоології».

Найновіші розпорядки

Дівчата будуть платити податок люксовий, заміжні оборотовий, а старі кавалери — від нерухомости.

Пояснів

У школі вчитель: Івасю, поясни нам, як земля обертається довкола сонця?

Івась: Удень повільніше, а вночі швидше?

Учитель: Чому вночі швидше?

Івась: Бо коли вночі мій батько прийде з першого бльоку, то каже, що світ щось дуже крутиться.

У перукаря

Перукар з цікавості до гостя: Ви вже, пане, голилися колинебудь у мене?

Гість: «О ні, ті знаки, що я маю на лиці, то ще від бомбардування».

З військового

Сотник до стрільця: Стрілець Мокрий, ви давали коневі вівса?

Стрілець: Так, давав.

Сотник: А хто, це бачив?

Стрілець: Другий кінь.

У суді

Суддя до підсудного: Чи ви вже були коли суджені й засуджені на кару арешту?

Підсудний: Так, але це дуже давно, вже минуло 12 літ тому.

Суддя: А що ви робили й де перебували відтоді й до цього часу?

Підсудний: Відбував ще тоді присуджену кару.

РОЗВ'ЯЗАННЯ ШАХОВОЇ ЗАДАЧІ № 4 (див. № 7 журналу)

Білі виграють за 12 ходів:

1. Королева h8—a8	Король h1—g1
2. " a8—a7+	" g1—h1
3. " a7—b7	" h1—g1
4. " b7—b6+	" g1—h1
5. " b6—c6	" h1—g1
6. " c6—c5+	" g1—h1
7. " c5—d5	" h1—g1
8. " d5—d4+	" g1—h1
9. " d4—e4	" h1—g1
10. " e4—e3+	" g1—h1
11. " e3—f3	" h1—g1
12. " f3—f1++	

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ «ХІД КОНЯ» № 1 (див. № 5—6 журналу)

Починаючи хід коня з клітки, відзначеної зіркою, читаємо уривок з поеми Т. Г. Шевченка «До мертвих і живих і ненароджених земляків моїх...»

Учітєся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
— Й свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.

Т. Ш.

Колишні французькі в'язні німецьких концтаборів улаштували в Парижі коло вічного полум'я могили невідомого солдата під тріумфальною аркою години споминів з приводу другої річниці свого визволення американськими військами з концтаборів у Бухенвальді. (Фото А. Р.)

Начальник генерального штабу британської імперії фельдмаршал МОНТГОМЕРІ відвідав касарні міської сторожі так званих споживачів яловичини. Фельдмаршал Монтгомері (всередині) обходить вояків, одягнених у старовинну уніформу. (Фото А. Р.)

Мільйонер і фабрикант із Чикаго МІЛТОН РЕЙНОЛДЗ приземлився 16. квітня 1947 р. о год. 7-й 06 хвилині німецького літнього часу в Нью-Йорку після перелету навколо світу, витративши на це 79 год. Цим він побив на 12 годин неофіційний світовий рекорд мільйонера і конструктора літаків Гаварда Гугеса. На фото Мілтон Рейнолдз (лівор.) зі своєю командою на рекордовім літаку. (Фото А. Р.)

На летовище в Норсолті з'явилися провозжати депутацію російського парламенту англійці з таким плякатом. Це 15 англійців, що їх дружини — російські громадянки, досі не можуть одержати дозвіл на виїзд до Англії. (Фото А. Р.)

17. квітня 1947 року в Берлінській державній опері відбулося перше засідання конгресу вільних німецьких професійних спілок. Конгрес розглядає діяльність спілок за минулий рік і розробляє новий статут. На фото — президія конгресу. (Фото ДЕНА)

Страйкар, що вартує кого будинку Західної Електричної Кампанії в Керні, замінив свій промоклий на дощі одяг на картон, де написано заклик до страйку. (Фото А. Р.)

На летовище Шенфельд коло Берліну прибули лідери російських профспілок — гості конгресу вільних німецьких профспілок, — голова спілок ЄНДРЕЦЬКИЙ (другий ліворуч), КОЛІБАНОВ (крайній ліворуч), ГУСИНСЬКИЙ (третій з лівого боку); російська делегатка ЦВЕТКОВА (крайня праворуч). (Фото А. Р.)

170 службовців театру «Метрополь» у Штутгарті почали страйк протесту проти конфіскації театру на користь лядтагу. На фото — страйкарі на сцені театру. Між столами стоїть власник театру Червінський. (Фото ДЕНА).

Американський військовий суд почав процес проти 31 обвинуваченого з колишнього концтабору в БУХЕНВАЛЬДІ. Єдина жінка серед обвинувачених ІЛЬЗЕ КОХ, дружина першого команданта Бухенвальду, що її називали за її активну співпрацю з своїм чоловіком команданткою Бухенвальду. Ільзе Кох входить до судової зали. (Фото ДЕНА).